

ČASOPIS MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

MODERNÍ DIVADLO

ZÁŘÍ—ŘÍJEN 2020
1. ČÍSLO

PODLE SAŠI UHLOVÉ
HRDINOVÉ
KAPITALISTICKÉ PRÁCE

PHILIPP LÖHLE
PŘES ČÁRU

LENKA VAGNEROVÁ
& COMPANY
KRAJINOU SLZ

L. N. TOLSTOJ

VOJNA A MÍR

KRONIKA MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

V SEZONĚ 2020/2021

PŘIJĎTE STRÁVIT SOBOTNÍ ODPOLEDNE DO DIVADLA ABC A NAD ŠÁLKEM ČAJE
NEBO KÁVY SE DOZVĚDĚT VÍCE O TÉMATU, KTERÉ VÁS ZAJÍMÁ.

19. ZÁŘÍ 2020

PÍSNÍČKY Z ČERVENÉ SEDMY

Stoletými tisky repertoáru prvního českého literárního kabaretu listují u stejně starého pianina Markéta Potužáková, Dája Šimíčková a Přemysl Rut.

3. ŘÍJNA 2020

OSVOBOZENÝ JAZZ JAROSLAVA JEŽKA

Dvorního skladatele Osvobozeného divadla přiblíží ve svém poslechovém pořadu literární historik František Cinger, autor Ježkovy biografie.

14. LISTOPADU 2020

V+W V PALÁCI U NOVÁKŮ ANEB NIKDY NIC NIKDO
NEMÁ MÍTI ZA DEFINITIVNÍ

O Werichově divadle ABC, ale také o Osvobozeném divadle a jedné „spoutané sezoně“ v divadle Rokoko pohovoří divadelní historik Vladimír Just.

LEDEN 2021

NA FORBÍNĚ S JANEM WERICHEM
A MIROSLAVEM HORNÍČKEM

O poválečném návratu Jana Wericha do prostor někdejšího Osvobozeného divadla, okolnostech vzniku divadla ABC a spolupráci s Miroslavem Horníčkem pohovoří Vladimír Just, který tímto tématem naváže na pořad o dvojici V+W v paláci U Nováků.

ÚNOR 2021

PŘÍBĚH DIVADLA ROKOKO – OD KABARETU K MUZIKÁLU

S tradicí hudebního divadla na scéně Rokoka vás seznámí historik zábavně hudebního divadla Pavel Bár.

BŘEZEN 2021

RUDOLF CORTÉS V ROZHLASE I NA JEVIŠTI

100. výročí narození herce a zpěváka Rudolfa Cortése, hvězdy československé hudební scény 50. let 20. století, připomeneme pořadem, ve kterém se mimo jiné zaměříme na umělcovo angažmá v divadle ABC.

DUBEN 2021

ZNÁMÝ NEZNÁMÝ VLASTA BURIAN – SPECIÁLNÍ POŘAD
KE 100. VÝROČÍ NAROZENÍ LEGENDÁRNÍHO KOMIKA

Nepřehlédnutelnou osobnost prvorepublikové kultury, výjimečného kabaretního umělce, ale také schopného ředitele divadel Rokoko a Komédie představuje Vladimír Just, autor publikací o životě a díle tohoto populárního komika.

KVĚTEN 2021

PÍSNÍČKY Z VODIČKOVY

Režisér, herec, zpěvák, pianista a znalec dějin české písně Přemysl Rut zasedne k pianu a uvede výběr z písňové tvorby spojené s jednotlivými scénami Městských divadel pražských.

Více informací najdete na www.mestskadivadlaprazska.cz.

MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ **ABCKOMEDIEROKOKO**

MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ **ABCKOMEDIEROKOKO**

MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ **ABCKOMEDIEROKOKO**

ÚVODNÍK

3

(NE)JISTÁ SEZONA

Bylo devátého března a na všech třech scénách, které dohromady utvářejí Městská divadla pražská, se současně zkoušely čtyři inscenace. Vše bylo nachystáno na poslední generální zkoušku koprodukčního česko-německého projektu *Švejk/Schwejk*, o den později měla být slavnostní premiéra. Ta zpráva přišla jako blesk z čistého nebe: od desátého března se všechna divadla uzavírají pro veřejnost, a to na dobu neurčitou.

Celý živý a vzájemně provázaný divadelní organismus dostal úder na solar plexus a lapal po vyraženém dechu. Divadlo, založené na poctivém plánování, které umožňuje v jeden moment na jednom místě spojit celou řadu provozních a uměleckých složek do unikátního tvaru divadelního představení, bylo paralyzováno. Nastala dlouhá doba podmiňovacího času. Zprvu se rušila představení den po dni, ale s přibývajícím dnem (a pacienty s covidem-19) bylo jasné, že se znovu nezačne hrát dříve než v létě. Z detailně rozrýsovaných zkouškových a hracích plánů se staly cáry papíru. Hlediště osiřela, ale v divadle se přesto intenzivně pracovalo: uklízelo, opravovalo a hlavně zkoušelo. V rouškách, s plexisklovými štíty na hlavách, s povinnými rozestupy vznikaly inscenace, které na své diváky trpělivě čekají až do podzimu: hudební komedie režiséra Ondřeje Havelky za účasti jeho Melody Makers s názvem *Zítřka swing bud zníti všude*, adaptace noirového románu Jamese M. Caina *Pošták vždycky zvoní dvakrát* pod názvem *Posedlost*, jevištní antologie *100 nejkrásnějších českých básní*, pokračování sžíravých *Kanibalek*, scénická podoba Tolstého eposu *Vojna a mír*, variace na Haškova a Brechtova *Švejka* a také *Hrdinové kapitalistické práce* podle stejnojmenné reportážní knihy Saši Uhlavé. Všechny tyto tituly uvedou Městská divadla pražská s hrdostí během září a října.

Ve smutku ze zavřených divadel povzbudilo prestižní ocenění pro Městská divadla pražská: při udělení letošních Cen divadelní kritiky se poprvé v historii stala Divadlem roku! Nepolevující vysoká divácká návštěvnost a zároveň uznání odborné kritiky nám jsou povzbuzením do další neisté sezony. Plošná hygienická nařízení nebo hrozba karantény nad námi budou viset jak Damoklův meč. Nenecháváme se ale zdepat, nesmíříme se s hibernací, chystáme dvě desítky nových inscenací, mnohé atraktivní tituly uvedeme česky úplně poprvé. Obnovujeme v zmenšeném rozsahu naše unikátní vzdělávací aktivity pro širokou veřejnost i pro školy. Zpřístupňujeme naše divadla novými programy nevidomým a neslyšícím návštěvníkům.

Mnozí naši diváci, kteří měli zakoupené vstupenky na jarní termíny, nepožadovali vrácení vstupného. Toto velkorysé gesto nám imponuje. Restrikcím navzdory opět usilujeme o plná hlediště, chceme potěšit co nejvíce diváků a vynahradiť jim jarní kulturní půst. Novou sezonu 2020/21 jsme zahájili osmadvacátého srpna v Komedii muzikálem *Lazarus* s vyprodaným sálem a stejně plno bylo i na dalších dvou reprízách. V divadle ABC se hraje poprvé prvního září *Smrt obchodního cestujícího* – a je také vyprodáno! Děkujeme za důvěru, dojíká nás – a zavazuje.

Vše dobré, milí čtenáři *Moderního divadla*, milí diváci Městských divadel pražských, prožijme klidný podzim, třeba i v bezpečných uličkách našich tří divadel.

DANIEL PŘIBYL

ředitel Městských divadel pražských

MODERNÍ DIVADLO Časopis Městských divadel pražských.

Ředitel Daniel Přibyl. Umělecký šéf Michal Dočekal. Šéfredaktorka Lenka Dombrovská - Ids - (lenka.dombrovska@m-d-p.cz). Korektury Tereza Kochová. Grafika Riana Štáhlavská. Zřizovatel Magistrát hlavního města Prahy. Registrováno MK ČR pod číslem E 16755. Zdarma k dostání v divadlech ABC, Komédie a Rokoko, elektronická verze na www.mestskadivadlaprazska.cz. ISSN 2571-1423. Náklad 25 000 výtisků. Tisk: Mafra. Dvouměsíčník. Číslo 1, ročník 15. Datum uzávěrky 17. 8. 2020. Vychází 5. 9. 2020. Na titulní straně Kateřina Marie Fialová, foto Patrik Borecký. Druhé číslo vychází 7. 11. 2020.

PARTNEŘI

bnt attorneys
in CEE

EuroAgentur
hotel
KOKOKO

ZŘIZOVATEL

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ
VOJNA A MÍR

DRAMATIZACE IVA KLESTILOVÁ,
MICHAL DOČEKAL
REŽIE MICHAL DOČEKAL
DRAMATURGIE JANA SLOUKOVÁ
SCÉNA MARTIN CHOCHOLOUŠEK
KOSTÝMY ZUZANA BAMBUŠEK
KREJZKOVÁ
IVAN ACHER
HUDBA
HLASOVÁ
SPOLUPRÁCE EVA SPOUSTOVÁ
POHYBOVÁ
SPOLUPRÁCE PAVOL SERIŠ
HRAJÍ JAN VLASÁK, TOMÁŠ
HAVLÍNEK, AGÁTA
ČERVINKOVÁ
(KRYŠTŮFKOVÁ), MARIE-
-LUIA PURKRÁBKOVÁ,
EVELLYN PACOLÁKOVÁ,
MILAN KAČMARČÍK, DANA
BATULKOVÁ, ZDENĚK
PIŠKULA, KATEŘINA MARIE
FIALOVÁ, TEREZA
SLÁMOVÁ, MARTIN
DONUTIL, STANISLAV
LEHKÝ, FILIP BŘEZINA,
SÁRA AFFAŠOVÁ, ŠIMON
BILINA, TOMÁŠ MILOSTNÝ,
DIANA TONIKOVÁ, VIKTOR
DVOŘÁK

PREMIÉRA 4. ZÁŘÍ 2020
V DIVADLE ABC
REPRÍZY 8. A 24. ZÁŘÍ, 3. A 26. ŘÍJNA,
6. A 20. LISTOPADU
V DIVADLE ABC

Fotografie ze zkoušek inscenace *Vojna a mír* – zde odchází
do zákulisí Tomáš Havlínek (Andrej Bolkonskij)

FOTO: PATRIK BORECKÝ

NEÚPROSNÝ RADIKÁL TOLSTOJ

JAK JE MOŽNÉ, ŽE VÍCE NEŽ 150 LET OD PRVNÍHO VYDÁNÍ POKRAČUJE NA CELÉM SVĚTĚ FASCINACE TEXTEM, KTERÝ VE ČTYŘECH ROZSÁHLÝCH DÍLECH VYPRÁVÍ SMĚSICÍ RUŠTINY A FRANCOUZŠTINY DO NEJDETAILNĚJŠÍCH PODROBNOSTÍ O VÍCE NEŽ PĚTI STECH POSTAVÁCH Z POČÁTKU 19. STOLETÍ, MEZI NIMIŽ JE PÁR OSOBNOSTÍ SVĚTOVÝCH DĚJIN (NAPOLEON NEBO TŘEBA GENERÁL – POLNÍ MARŠÁL KUTUZOV), VĚTŠINA VŠAK JSOU ZCELA FIKTIVNÍ ŠLECHTICI A LIDÉ Z JEJICH OKOLÍ, PROŽÍVÁJÍCÍ MNOŽSTVÍ SITUACÍ OSOBNÍ I SPOLEČENSKÉ POVAHY BĚHEM ZHRUBA PATNÁCTI LET, KDY RUSKOU REALITU VÝRAZNĚ FORMOVALY NAPOLEONSKÉ VÁLKY?

Jednomu z nejslavnějších, ne-li vůbec nejslavnějšímu ruskému románu všech dob se připisuje spousta kvalit, které jsou všechny tak či onak opodstatněné. Nikdo z romanopisců 19. století například nekombinoval tak radikálně příběh s žánrem traktátu – úvahami o dějinách, politice, společnosti. Žádná dílčí charakteristika ale nepodává uspokojivou odpověď na základní otázku: co je na téměř dvou stech tisících slov detailního líčení různých jednotlivostí tak strhující, že bylo toto dílo přeloženo do čtyřiceti jazyků? (Ještě za autorova života kniha vyšla šestasedmdesátkrát ve třinácti zemích a z toho dvanáctkrát rusky.) Ale hlavně: jak to, že se dodnes opravdu čte?

NEKOMPROMISNÍ VYPRAVĚČSKÝ VÍR

Jedna z možných odpovědí spočívá v Tolstého neúprosném uměleckém radikalismu. Čtenář má od začátku dojem, že se propadl do světa, jehož vývoj je pro něj něčím nevyhnutelně důležitý, ačkoliv líčené postavy a jejich příběhy z doby před více než dvěma sty lety v dávno neexistující monarchii by mu mohly být lhostejné. Ale jakmile se na začátku první kapitoly první části první knihy ocitáme v prestižním salónu Anny Pavlovny Šererové („Annette“) a pohroužíme se do atmosféry prvního večírku (a bude jich ještě hodně), na kterém hostitelka všem představuje svoji nudnou tetinku, je jasné, že síla líčení nepřipustí žádné ústupky. Úplně všechno – každé „krajkové šaty holubičí barvy, pod řadry přepásané širokou stuhou“ podobně

A JEHO VOJNA A MÍR 2020

jako „čistě vymyté švy v jizvě na spánku“ knížete Andreje Bolkonského (v jistém smyslu hlavní postavy románu, kterého poprvé zastaneme právě v salónu Anny Pavlovny) – je stejně důležité a naprosto nezbytné v tomto nekompromisním vypravěčském víru.

Text rozsáhlého románu přitom nemá definitivní, kanonickou verzi. Tolstoj ho mnohokrát krátil, upravoval a přepisoval, z hlediska textologie jde podle jejího zakladatele Borise Ejchenbauma o nerozlouknutelný oříšek. Tolstoj ve vztahu ke svému dílu nebyl pedant – klidně nechal redaktory, aby s jeho texty zacházeli, jak uznali za vhodné, a ani cenzurní zásahy ho příliš nevzrušovaly.

Svědčí to o skutečnosti, která se zdá být závažnější než všechny morální, ideologické a náboženské preference a postuláty, které se permanentně Tolstému, jeho prózám a jeho postávám podsouvají a vnucují. Totiž že ten největší drive ultimativního vypravěče, jeho nekompromisní výzva, kterou předkládá světu a každému čtenáři, spočívá v samotném líčení detailů a jevů, postav a jejich úvah a pocitů, nadějí a zklamání, tužeb, vášní a obav. Děje se tak na pozadí velké fresky společenských pravidel a jejich porušování, mezinárodní politiky a ruských poměrů v týlu i na bojišti takzvané velké vlastenecké války.

NOTORICKÁ OBĚŤ IDEOLOGICKÝCH MANIPULACÍ

Tolstoj je notoricky obětí nejrůznějších školometských, ideologických a jiných „světonázorových“ manipulací. V mnohém mu medvědí službu prokázal jeho velký fanoušek a propagátor Vladimír Iljič Lenin. Za druhé světové války se Tolstého román stal populárním podobestvím o ruských vítězstvích a Borodino se na mentální mapě ruského patriotismu sililo v jedno se Stalingradem. Nešlo přitom jen o sovětský fenomén: v Anglii počátkem roku 1943 byl během měsíce vyprodán třicetitisícový náklad *Vojny a míru*. Významný sovětský básník Alexandr Tvardovskij na XXII. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu právem vznesl řečnickou otázku, zda by ruský podíl na vítězství nad Napoleonem měl takovou hodnotu a váhu, kdyby jej Tolstoj nezvěčnil ve svém literárním hitu. A nevedlo, že v této bitvě bitev nebylo podle současných historiků až tak jasné, kdo ji

vlastně vyhrál a kdo prohrál. Nevadilo ani, že Tolstoj rozhodně nenabízí ve svém líčení nějakou agitku s kladnými a zápornými hrdiny. Je pravda, že se na zjednodušujících výkladech svého textu sám podílel – ale kdo ze seriózních konzumentů kvalitní literatury se spokojí s tím, co mu o svém díle navypráví jeho autor?

„TOLSTOJ SVÉ POSTAVY NEHODNOTÍ, NÝBRŽ NAD NIMI ŽASNE SPOLEČNĚ SE ČTENÁŘEM (ÚDAJNĚ NAD NĚKTERÝMI JEJICH ČINY PŘI PSANÍ PLAKAL).“ TOMÁŠ GLANC

Ačkoliv se Tolstoj obzvlášť na sklonku svého života stal svého druhu guru se stoupenci, kteří založili vlastní sektu, a návštěvy v jeho rodovém sídle Jasnaja Poljana byly pro mnohé obdivovatele (včetně Masaryka) intelektuálně-duchovním poutnictvím, své literární autorství nepojímal nijak nabubřele. V roce 1878 odmítl například anglickému badateli při příležitosti britského vydání *Vojny a míru* poskytnout biografické údaje o své osobě s tím, že není tak významným spisovatelem, aby jeho životopis byl zajímavý pro někoho v Evropě. Dodal, že se nechce zesměšnit, protože netuší, zda ještě za sto dní, a tím spíš za sto let jeho tvorba bude někoho zajímat.

Tolstého obavy byly liché – nicméně každá doba a každá ideologie vybudovala v jeho ponoru do lidského a dějinného žilvu svá vlastní, často účelová paradigmatata.

INTERPRETAČNÍ BLUDY

Zvláště o jednotlivých postavách románu se šíří nejrůznější interpretační bludy. V kom viděl Tolstoj ideální variantu ženství, jak si představoval nejsprávnější agrární reformu a co nejméně kritizoval na současných poměrech, jak do postav a jejich konání vtělil svoje svérázné pojetí křesťanství (za které byl jak známo později vyobcován z církve). Tolstoj měl určitě svoje názory na aktuální dění (zpravidla nijak objevené), hlavně ale dokázal sebemenší jev na povrchu či uvnitř reality nebo lidské bytosti popsat způsobem, nad kterým zůstává doslova rozum stát. Sám to přirovnával k orgii – na kterou s odstupem několika let pohlížel se znechucením. Odbýt tuto jeho magickou schopnost suchopárným pojmem „realismus“ je urážkou jeho talentu.

Je pravda, že Tolstého způsob psaní nebylo žádné fantasy a žádná utopie, neku-li pohádka. Během 60. let 19. století strávil hodně času v archívech, hovořil s velkým množstvím bezprostředních účastníků událostí, které v románu popisuje, a jel se na řadu míst, včetně Borodina, také sám podívat.

Bylo by nicméně naivní tvrdit, že to všechno podnikal proto, aby zjistil, jak tomu všemu „doopravdy“ bylo, a mohl to tak vylíčit ve svém bestselleru. Jistě si ani Tolstoj sám nemyslel, že jeho charismatický generál Kutuzov přesně odpovídá historickému prototypu. Spíš načerpal, „nasál“ z nejrůznějších zdrojů inspiraci, kterou potom jeho geniální vypravěčský agregát vylil jako žhavou lávu na stránky rukopisu.

FENOMÉN INTENZITY

Možný klíč nejen k úspěchu, ale především k aktuální naléhavosti románu spočívá ve fenoménu intenzity. Tolstoj zdůrazňoval, že chce vyvolat lásku k životu ve všech jeho nevyčerpatelných projevech. Například Hélène Kuragina-Bezuchova svou krásu užívá k nabytí majetku zámožných mužů (na první místo jednoho z protagonistů románu Pierra, Petra Kirilloviče, za nějž se provdá) a podle všeho svedla kromě dlouhé řady nápadníků i svého bratra. Umírá brzy po třicítce pod tíhou komplikací, které před ní její život staví. Tato postava je součástí stejného generátoru životních vášní a neštěstí jako třeba „hlavní hrdina“ – kníže Andrej Bolkonskij.

FOTO: PATRIK BORECKÝ

Martin Donutil (Boris Drubeckoj) čeká na svůj výstup

Tolstoj své postavy nehodnotí, nýbrž nad nimi žasne společně se čtenářem (údajně nad některými jejich činy při psaní plakal).

**„VŠECHNO, CO SJEDNOCUJE LIDI,
JE DOBRO A KRÁSA, VŠE, CO JE
ROZDĚLUJE, JEST ZLO A OŠKLVIVOST.
CELÝ SVĚT ZNÁ TOTO PRAVIDLO.
ONO JE NAPSÁNO V NAŠICH
SRDCÍCH.“**

L. N. TOLSTOJ

Do dispozic jejich života se vmyslel a následně je zformuloval způsobem, který lze vnímat jako geniálně koncipovaný seriál, novodobý mýtus (sám Tolstoj srovnával svůj opus s Homérovou *Iliadou*) nebo dokumentární drama.

Příběh Andreje, redukovaný na „děj“, bude znít jako námět telenovely. Před odjezdem

do armádní služby nechává doma svou ženu Lízu, ze které vůbec není nadšený, ale poté, co později Líza zemře při porodu, uvádí ho směs protikladných emocí a výčitek do deprese. Zamiluje se fatálně do mládím sršící Nataši Rostovové, která je mu brzy nevěrná s frajírkem Anatolem Kuraginem, jehož pak Andrej potká u Borodina, kde jsou oba ranění. Pak navštíví náhodou Rostovovy v jejich venkovské evakuaci a Nataša lituje, že ho nechala. Ale je pozdě, Andrej umírá v jejím náručí.

Resumé všech ostatních dějových linií *Vojny a míru* bude znít stejně banálně. A přesto jedinečné Tolstého provedení této dechberoucí epopeje, jak román nazval legendární kritik Alexander Stasov, působí dodnes jako literární vývěva, která čtenáře pohltí a umožní mu dostat se do svérázného transu.

TOMÁŠ GLANC

autor je rusista, překladatel a vysokoškolský pedagog

Viktor Dvořák jako Pierre Bezuchov a Dana Batulková jako hraběnka Rostovová

Agáta Červinková (Kryštkůvková) jako Líza za oponou

VOJNA A MÍR V ČÍSLECH

Podle knihy *The Top Ten: Writers Pick Their Favourite Books* je Lev Nikolajevič Tolstoj nejlepším autorem všech dob, druhý je dramatik William Shakespeare a třetí romanopisec a básník James Joyce.

Podle stejného zdroje je nejlepší knihou všech dob Tolstého *Anna Karenina*, druhá je Flaubertova *Paní Bovaryová*, třetí *Vojna a mír*.

První knižní vydání *Vojny a míru* (1869) se skládalo z šesti knih, teprve třetí z roku 1873 bylo rozděleno do čtyř dílů, jak je známe dnes.

V románu je zapsáno více než 550 osob, 468 má jména a příjmení.

První české překlady románu L. N. Tolstého *Vojna a mír* se objevily v časopise *Pokrok* v roce 1873 ještě za života spisovatele, pouhé čtyři roky po uveřejnění originálu v Rusku.

Překlad všech čtyř dílů poprvé provedl Vilém Mrštík (1888).

Nejvíce překladů románu *Vojna a mír* bylo vydáno v němčině (více než 200), pak ve francouzštině (okolo 150) a v angličtině (asi 120).

Činoherní *Vojna a mír* se hrála na českých jevištích pouze osmkrát.

Poprvé v roce 1958 v Ústředním divadle československé armády (dnes Divadlo na Vinohradech), inscenaci režíroval Jan Strejček.

Zatím naposledy byla uvedena *Vojna a mír* v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích v listopadu 1987 (režie Kristina Taberyová, Andreje Bolkonského hrál Erik Tabery, Natašu ztvárnila Nela Boudová).

Operu *Vojna a mír* složil Sergej Sergejevič Prokofjev v letech 1941–1952.

Prokofjevova opera *Vojna a mír* se v českých divadlech hrála pětkrát.

Poprvé v Národním divadle roku 1948 – tedy o deset let dříve než byla uvedena první činoherní inscenace.

Román *Vojna a mír* byl několikrát zfilmován. Nejstarší je ruský snímek režiséra Vladimira Gardina a Jakova Protazanova z roku 1915.

Film Kinga Vidora z roku 1956 s Audrey Hepburnovou, Melem Ferrerem a Henry Fondou se skoro celý natáčel v Itálii.

Nejoceňovanější je čtyřdílný sovětský film režiséra Sergeje Bondarčuka z 60. let minulého století, film získal Oscara, Cenu newyorských filmových kritiků a Zlatý glóbus jako nejlepší zahraniční film. V tomto filmu trvá bitva u Borodina téměř 45 minut.

Nejdelší byl dvacetidílný britský televizní seriál režiséra Johna Daviese společnosti BBC z roku 1972 – souhrnná stopáž má 752 minut.

A zatím poslední je šestidílný seriál BBC z roku 2016 v režii Toma Harpera, ve kterém hrají Lily James, Paul Dano či James Norton.

lds

BOJUJTE ZA SVÁ PRÁVA

Koncem léta uplynuly tři roky, kdy jsem dokončila svůj zatím asi největší životní projekt, který jsem pojmenovala *Hrdinové kapitalistické práce*. Poté, co jsem skončila svou poslední práci v ostravské třídiřně odpadu, jsem si užívala pár týdnů dovolené s rodinou na chalupě a chystala se na září, až vyjdou první texty. Reakce, kterou vyvolaly, a následující měsíce předčily veškeré mé očekávání. Mediální smrt, jež mi vzala snad víc síly než to, když jsem pracovala v továrně nebo za kasou, mě samozřejmě těšila. Měla jsem pocit, že moje snažení k něčemu bylo. Texty, které by vyšly na jednom webu, by nikdy nemohly mít takový dopad, kdyby je nedoprovázely rozhovory a další výstupy v jiných médiích. Synergický efekt mnoha mediálních výstupů byl posílený ještě i tím, že české odbory měly úspěšnou kampaň „konec

levné práce“, a to i díky svému předsedovi. Ten dokázal do značné míry umenšit předsudky, kterými mnozí novináři vůči odborům trpěli a trpí.

S potěšením jsem sledovala texty v jiných médiích, které se zabývaly nízkými mzdami nebo které vyzývaly odbory, že je správný čas ke stávkování, neboť žijeme v konjunktuře. S radostí jsem sledovala zvýšenou citlivost svého okolí k lidem, kteří pracují třeba za kasou v supermarketu. Měla jsem jednoduše radost. Přes ohromně pozitivní přijetí a dlouhodobé okupování mediální krajiny nejsem však schopná říct, jestli se trvale něco změnilo. Abychom dospěli k nějakému závěru, který by odpověděl na otázku, zda se společnost ve vztahu k nízkopříjmovým a nekvalifikovaným zaměstnancům nebo k lidem, kteří žijí ve velmi nuzných

podmínkách, změnila, museli bychom asi mít nějaká data. Ta nesbíráme, takže jsme odkázáni jen na nahodilé vjemy a dojmy. Jako novinářka si nejvíc všímám toho, jak se o těchto tématech píše v médiích, a vidím posun. Jen nedokážu rozklíčovat, co všechno za ním stojí.

Změnilo se toho dost, ale mnohem spíše lze tento vývoj přisoudit běhu času a tomu, že jsme stále dál od roku 1989 a že intelektuální elity a novináři mají čím dál větší strach z toho, kam se svět ubírá. Dalším významným okamžikem bylo druhé vítězství Miloše Zemana a následná reflexe části novinářů, kteří porovnali mapu exekucí s volebními výsledky. Došli k nepřekvapivému závěru, že tam, kde je exekucí víc, je podpora Miloše Zemana nebo i politických stran, které jsou intelektuální elitou považovány za ty špatné, větší. To samozřejmě neznámá, že člověk, který je v exekuci, volí KSČM, Okamuru nebo Miloše Zemana. Takový člověk totiž k volbám často ani nechodí. Znamená to, že regiony, které jsou zasažené strukturální chudobou, jsou náchylnější k protestním volbám.

Díky tomuto zjištění se novináři mnohem víc začali zabývat exekucemi jako fenoménem. I zde zafungoval efekt synergie. On totiž jeden srdcervoucí text na takové téma s ničím nepohne, je potřeba,

aby takových textů, reportáží, pořadů v rozhlase nebo televizi bylo víc. Jinak je to jen doják, který nemá šanci něco změnit. Dá se vlastně říct, že v jistém smyslu si média nekonkurují, ale chtějí-li opravdu z něčeho udělat téma, naopak se vzájemně potřebují. Je jen škoda, že si to většina novinářů dostatečně neuvědomuje. Sociální citlivost novinářské obce se každopádně v posledních letech zvýšila a vyloženě asociálních textů, které rozdávají knížecí rady, ubylo. Přibýlo zajímavých analýz, spolupráce se sociology, kteří dělají výzkumy, a postupně se daří vysvětlovat, že všichni opravdu nemáme rovné šance.

Přesto je tu mezi lidmi, jež mají dobrý sociální kapitál, a ten je ze všech nejdůležitější, pořád ještě rozšířená představa, že pokud se někdo snaží, dosáhne úspěchu. Kromě toho, že toto přesvědčení tvořilo základ polistopadové ideologie, podporují ho nejrůznější příběhy lidí, kteří se vypracovali, nebo se vyznačují nadprůměrným odhodláním a pílí, se dojíme a ztrácíme tak schopnost analýzy, která by jasně ukázala, že prostředí člověka determinuje. Výjimky, jež se dokáží ze znevýhodněného prostředí vymanit, jsou samozřejmě obdivuhodné, ale stále jsou to jen výjimky a nemohou zvrátit to, jak společnost funguje.

Jestli se zvýšila sociální citlivost intelektuálních a kulturních elit směrem k lidem, kteří mají nízký sociální, ekonomický i kulturní kapitál, a já věřím, že se opravdu zvýšila, i když zásluhu nepřipisuji zdaleka jen sobě, je to dobře. Máme však před sebou přeci jen ještě dlouhou cestu. Od nějakého základního soucitu a také akceptace toho, že se lidé ocitají v nouzi, aniž by to byla úplně jejich chyba, bychom se měli posunout dál. Jedna věc mě ty poslední tři roky trápí asi víc než ostatní a nedaří se mi ji vysvětlit – projekt *Hrdinů* totiž ze všeho nejvíc změnil mě.

KDO PAK BUDE PÉČT HOUSKY?

Asi už nikdy se mi nepodaří přestat vidět v zaměstnáních služeb lidí, kteří mají třeba špatný den, nějaké problémy nebo jsou prostě z práce a života vyčerpaní. Když vidím, jak je někdo nepříjemný na prodavačku, číšníka, ale i úředníci například jen proto, že reaguje na nějakou situaci nebo chování, dělá se mi z toho špatně. Ale hlavně jsem přestala vidět svět jako místo, kde by se všichni měli snažit dosáhnout něčeho, čemu říkáme úspěch. V mnoha úvahách o vývoji společnosti se mluví o tom, jak to udělat, aby lidé dosahovali lepšího vzdělání. Jsem určitě pro, aby sociální mobilita byla větší a aby společnost byla co nejvzdělanější. To je dobré třeba pro to, aby byla demokracie udržitelná. Přesto budou vždy ve společnosti lidé pracovat v zaměstnáních, jež vnímáme svým způsobem jako podřadná. Stejně jako tu budou vždy lidé, kteří vysokou školu nevystudují, i když se počet vysokoškoláků zvýší. Cílem by ale nemělo být jen to, aby všichni dělali „pohodlná“ intelektuální zaměstnání. Cílem by mělo být, aby každá práce byla důstojná a lidé mohli ze svých příjmů žít.

Vlastně mě nejvíc trápí pohrdání těmi pracemi, které potřebujeme, bez kterých by se společnost neobešla, a sdílené představy, že by ti lidé měli dělat něco jiného. Proč? Kdo pak bude péct housky, uklízet ulice a třídit odpad? Možná stroje, odpoví fanoušek automatizace. Mnohem spíše však automatizace nahradí novináře a právníky. A hlavně: neexistuje žádný důvod, proč by společnosti prospěšné práce neměly být dobře zaplacené a důstojné. A to se nestane, dokud se ve společnosti nezmění přístup k obhájebě svých vlastních práv.

Snad nejčastější otázka, kterou jsem dostávala, byla: „Co můžeme udělat pro to, aby se těm lidem žilo lépe?“ Až o něco později jsem pochopila, jaká je správná odpověď. Zní: „*Bojujte za svá vlastní práva.*“ Protože pokud budeme žít ve společnosti, kde není normální říct, že chci pracovat za peníze, které mě užijí, těžko se bude lépe žít lidem pracujícím někde u pásu. Paradoxem celé situace je, že tuto otázku mi nejčastěji kladli lidé, kteří pracují v živé kultuře. A tito lidé jsou zároveň nejhůř placení ze všech. Ano, jsou v jiné situaci, protože mají lepší sociální kapitál, ale často se dostávají do problémů a stydí se o tom mluvit. Protože oni nežijí mezi lidmi, kteří jsou všichni v exekuci, nežijí ve společenství, kde je normální přiznat, že to nedávám. Přitom se jedná o lidi, kteří mohutně spolupřispívají to, co se smí a nesmí říkat. Proto, chceme-li, aby se zlepšila situace těch vyloučených, těžce fyzicky pracujících, je potřeba, aby se i herci v divadlech nebo lidé pracující v rozhlase, překladatelé, korektorky, umělci dokázali ozvat. Ozvat a říct: my chceme lepší pracovní podmínky, lepší platy.

Soucit s těmi druhými je krásná věc, ale umět se bít za svá práva je něco, co může na rozdíl od prostého soucitu změnit společnost. A někam tam by se debata měla posunout. Napadá-li vás tedy, co můžete vy konkrétně udělat pro to, aby se lidé ve Vodňanech nedřeli do úmoru, mám pro vás překvapivě jednoduchou odpověď. Položte si otázku, zda vyděláváte dost na to, abyste uplatili tržní nájem v místě, kde bydlíte, a k tomu dokázali uživit rodinu. Jestli ne, měli byste začít pracovat na tom, aby se to změnilo. Kvůli vám, ale nejen. Jde o to, abychom žili ve společnosti, kde je normální požadovat důstojnou odměnu za práci, kterou děláme. To je něco, co se pořád nezměnilo, a je i na vás, jestli se to změní.

SAŠA UHLOVÁ
autorka je investigativní novinářka

FOTO: ZDENĚK VELEN

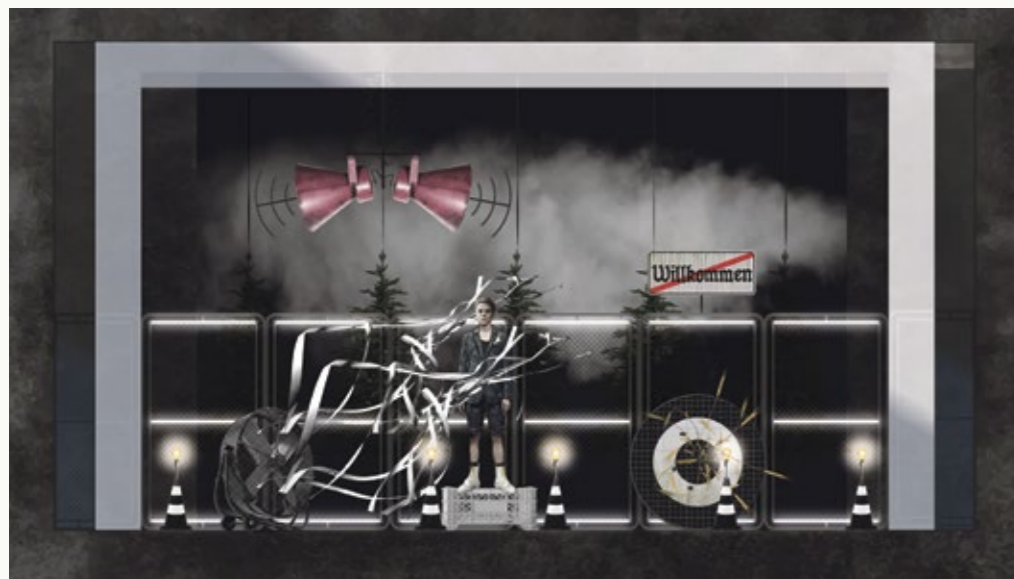
Praha, duben 2019

PODLE SAŠI UHLOVÉ
HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE

REŽIE MICHAL HÁBA
DIVADELNÍ ADAPTACE VIKTORIE KNOTKOVÁ, MICHAL HÁBA
DRAMATURGICKÁ SPOLUPRÁCE VIKTORIE KNOTKOVÁ
VÝPRAVA ADRIANA ČERNÁ
HUDBA JINDŘICH ČÍŽEK
ASISTENTKA REŽIE VERONIKA ŠVECOVÁ
HRAJÍ JOHANA SCHMIDTMA-JEROVÁ, VANDA ŠÍPOVÁ, HALKA TŘEŠŇÁKOVÁ, IVANA UHLÍŘOVÁ A JINDŘICH ČÍŽEK
PREMIÉRA 14. ZÁŘÍ 2020 V DIVADLE KOMEDIE
REPRÍZY 24. ZÁŘÍ, 3. A 19. ŘÍJNA V DIVADLE KOMEDIE

Návrh scény k inscenaci *Přes čáru* Petra Vítka

PROČ BY TO VŽDYCKY MUSELO DOPADNOUT ŠPATNĚ?

ROZHOVOR S NĚMECKÝM DRAMATIKEM A REŽISÉREM PHILIPPEM LÖHLEM. ČESKÁ PREMIÉRA JEHO HRY *PŘES ČÁRU* BUDE UVEDENA V PŘEKladu JANY SLOUKOVÉ A REŽII TOMÁŠE LOUŽNÉHO 31. ŘÍJNA 2020 V DIVADLE ROKOKO.

Jak vás napadl příběh bezvýznamné vesnice, která se stane místem, jež změni osudy celého lidstva, pokud to tak mohou říct...

Nápad byl jednoduchý, ale otvíral složitou otázku: Jak se bez zvláštního důvodu může společnost změnit? Zajímalo mě, proč v Německu a mnoha evropských zemích došlo k obratu k pravičáctví. Když jsem hru psal, bylo Německo rozhodně ekonomicky v nejlepší kondici za mnoho dekád. Přesto se lidé nechtějí o úspěch a bohatství s nikým dělit. Naopak chtějí znovu stavět hranice, vyhodit všechny cizince, stávají se agresivními. Ovládá je strach, že přijdou o všechno, co mají. Jsou paranoidní, říkají si, teď jsme na tom dobře, ale určitě někdo přijde a všechno bohatství nám vezme.

Proto jsem si vybral malou vesnici, jakousi vydestilovanou společnost, trochu staromódní, žádné moderní zrychlené velkoměsto. Žijí tam obyčejní lidé jako vy a já. Ani lepší, ani horší. Myslím si, že se musí proti něčemu zvenčí bránit, aniž by věděli, co to je. Kdybyste chtěla najít ve hře místo, TO, kdy dojde k obratu v jejich myšlení, nenajdete ho. Není tam žádný zásadní důvod, oni jen reagují, možná k němu vede několik malých kroků. Ale kdo říká, že by změna musela vést k něčemu špatnému? Proto má hra dva konce... Proč by se svět nemohl změnit k lepšímu?

Randhausen je mírumilovná vesnice, dokud nepřijde policista Frederick. Pro něho je vesnice – její pravidla, kdy se nikdo nebojí nikoho/ničeho, nebezpečné místo. Úspěšně je radikalizuje. Proč je to tak snadné? Nemyslím, že je radikalizuje, ale pochybuje o jejich bezpečnosti: Není nebezpečné nechat venku kolo nezamčené? V téhle mírumilovné vesnici, jak říkáte, je to možná v pořádku, ale jakmile se tou otázkou začnete zabývat,

napadne vás, že se sice nikdy nic nestalo, ale stát by se mohlo, a proto je dobré se připravit. Z jeho perspektivy by to nebezpečné mohlo být. Takže možná přináší „myšlenku nebezpečí“. Oni to, aspoň na začátku, odmítnou, chtějí to dělat po svém. Ale jakmile se jednou paranoia uchytí, žije už svým vlastním životem.

Konec hry závisí na tom, kam ho lidé nasměrují – do celosvětového konfliktu, nebo k lásce, která ovládne celý svět... Je to křížovka, na níž právě stojíme?

Nemyslím si, že stojíme na takové křížovce. Hru samozřejmě dramaticky vyhrocuji, ale rozhodující je otázka, proč se takhle chováme a proč si myslíme, že všechno musí vždycky dopadnout špatně. Na světě se, dokonce i teď s koronavirem, může stát cokoli dobrého, ale tendence je vždycky to otočit na špatnou stranu. Zní to určitě jako utopická romantická myšlenka, ale naši starostí by mělo být, aby lidé neztratil naději. Nestali se agresivními a začali věřit v lepší svět. Co říkám, zní trochu ušlechtilé, ale myslím si, že jde primárně o krizi důvěry.

„Zvláštní světlo a hudba“ přimějí lidi, aby se objali a ovládla je láska. Žádná slova už nemohou otevřít lidská srdce a lidské city?

Dobrá otázka. Problém je spíš praktický. Jak napsat situaci, v níž jsou všichni a všechno na světě v pohodě, aniž by to bylo poetické a kýčovitě? Mnohem snazší je popsat třetí světovou válku než utopický svět, ve kterém je všechno báječné. Takže jsem hledal pocit, jenž všechno ovládne. Ale možná máte pravdu, že daleko víc věříme svým privátním pocitům než slovům.

Zvolil jste pro příběh formát protokolu. Dva protokoliři den po dni dokumentují, co se ve vesnici a posléze i ve světě děje, a připojují pod čarou i více či méně asociativní poznámky či vysvětlivky. Protokol neboli záznam vám umožňuje přidat a propojit všechno se vším, i když se spojení někdy téměř nulové. Zrcadlí protokol svým způsobem nejlépe naši globalizovanou civilizaci?

Ano, možná to zrcadlí náš rozlámaný svět, ale chtěl jsem si také hrát s tím, co je pravdivé. Co je to pravda? Formát protokolu navozuje pocit, že všechno, co je napsané, musí být pravdivé, protože to zní objektivně. A protokol také na jevišti dodává napětí – tím, že se vysloví. Když uvedete datum, hodinu a jméno, zdá se, že je ten určitý okamžik velmi důležitý, ačkoli takový být nemusí. Chtěl jsem s tím experimentovat. Všechny ty poznámky pod čarou (jsou vůbec inscenovatelné?) to ještě víc komplikují. Navíc můžete přeskokovat z místa na místo, v čase i mezi postavami, protože to formát dovoluje. A dovést protokol k jeho vlastnímu paradoxu, dvěma koncům, což je pravým opakem srozumitelného a nepochybnitelného záznamu.

Protokol vaší hry je určen těm, kteří ho možná najdou... Jací lidé ho najdou, budou-li vůbec najít? No, řekněte!

Napsal jste nějakou distopickou hru? Pokud ano, omluvte mou ignoranci.

Možná ano, záleží na úhlu pohledu. Nechci svými hrami nikoho plašit nebo burcovat, protože to bych musel nejdřív všemu nebo aspoň něčemu rozumět. Ale myslím si, že divadlo je dobré místo na kladení otázek. Kde jinde prověřovat systémy, přehrávat situace a dívat se, jak se v nich lidé chovají. Rád si z normálního života vybírám absurdní situaci a postavím ji na scénu. Někdo říká, že mé postavy nejsou chytré, chovají se hloupě, ale podle mě taková prostě jsme. Pouze zvnějšku nebo zpětně pochopíme, jak bylo naše chování iracionální. Mám rád tragikomedií, ve které najdete uvnitř temnoty záblesky naděje.

Má nějaký význam, že se komedie *Přes čáru* odehrává zrovna na hranicích mezi Českou republikou a Německem, a ne například na hranicích s Belgií nebo Francií?

Absolutně ne! Napsal jsem hru pro divadlo v Norimberku, kde jsem rezidentním autorem, bylo to nejbližší. Proto je můj Randhausen fiktivní místo, vesnice. Nemá to nic společného s reálnou hranicí ani zeměmi. Ale mohlo by!

Ohrožuje iracionální strach naši civilizaci? Pokud neexistoval iracionální strach, tak teď s virem je tady určitě. Ale předtím to byl terorismus, před ním studená válka a před ní... A tak pořád dokola. V zásadě jde o otázky: Proč my, lidské bytosti, máme strach – a především z věcí, které neznáme? A proč se stále stavíme proti sobě místo toho, abychom si pomáhali a sdílili to, co máme? Speciálně v takzvané západní části světa je to problém. Lidé vědí, že jejich bohatství pochází z toho, jak jsme kořistili ve druhé části světa. Víme, že to není fér, ale pokračujeme v tom. Možná je to naše špatné svědomí – někde pod povrchem cítíme, že jednoduše budeme zaplaveni těmi, které zneužíváme.

Ve vaší hře *Alias Gospodin* říkáte, že největší svoboda je v tom, když nemáme na výběr, a toho se dá dosáhnout jenom ve vězení. Lidé v postkomunistických zemích si ale myslí, že když si nebudou moci dělat, co právě chtějí, vrátí se do starého režimu, který de facto vězením byl. Jak byste to nám, Čechům, vysvětlil?

Ach, to je ironická a velmi provokativní myšlenka. Možná zní naprosto absurdně, ale já vím, a mám s tím sám problém, že příliš možností k rozhodování je zdrcující. Znáte ten pocit, kdy jdete nakupovat a nakonec nic nenakoupíte, protože se toho nabízelo příliš? Nechodím nakupovat často, ale stačí jít do supermarketu, kde je tolik různých druhů mléka, že abyste si jedno vybral, potřebujete na to půl hodiny?! To je problém kapitalistického světa. Každý představuje své výrobky v takových barvách, aby ty ostatní vypadaly jako horší. Já jako zákazník chci jen jeden, ale ten nejlepší. A je jedno, jestli jde o mléko, práci, auto nebo dovolenou. Co kdyby tady byl jen jeden výrobek? Nemuselo by se vybírat a přemýšlet, jestli jsme náhodou ten nejlepší nepřehlédli. Tak nějak.

Myslíte si, že můžeme dosáhnout společnosti, kde peníze nebudou třeba? A nemyslím komunistickou.

Ne, nemyslím si to. Peníze samy o sobě nejsou problém, špatný je způsob, jakým je užíváme. Kdyby každá bankovka nesla nějakou hodnotu. Proto byly peníze vynalezeny a myslím si, že to byl chytrý nápad. Ale v momentu, kdy jsme peníze začali používat jako zboží, nastal problém. V 50. letech minulého století měly Německo nebo USA v bance přesně takové množství zlata jako bankovek marek nebo dolarů v ulicích. To bylo ale hrozně drahé, dnes jsou peníze zbožím samy o sobě, a proto jsou něčím naprosto nejistým.

Globalizace je téma mnohých vašich her, děláte si legraci z některých jejích aspektů. Je to, že de facto všechno a všichni jsme se vším a se všemi propojeni, past, nebo šance porozumět věcem lépe?

Je to každopádně příležitost. Hodně se svými hrami cestuji. (Což je trochu absurdní, jako by hra byla něco živého...) A opravdu mě baví být v kontaktu s tvůrci, spisovateli, herci po celém světě a udržovat spojení. V globalizovaném světě je to velmi snadné. Ale globalizace není správné slovo, protože ve skutečnosti nevyjadřuje, že celý svět je všude. Naše globalizace znamená, že západní svět je všude. Jelikož prodáváme naše zboží do všech možných zemí, ale nekupujeme od nich nic, bylo by správné slovo westernizace.

Je ještě možné napsat hru/drama tradiční struktury, kdy hrdina stojí sám proti polis? Nebo už jen tzv. ensemble piece o mnoha postavách, které se prolínají a protínají? Jakkoli druh dramatu může dnes existovat. Nevím, proč by nějaká struktura už měla být zastaralá nebo nmoderní. Pro mě forma – jako třeba hry *Přes čáru* – vychází z obsahu. Rozhodně na tom nejvíc pracuji, když píšu. Často znovu začínám, dokud nenajdu formu, která bude přesně odpovídat obsahu.

Jaká jsou specifika a výhody být v divadle rezidentním autorem? V Čechách tuhle „profesi“ nemáme.

Byl jsem rezidentním autorem v mnoha divadlech a můžu říct, že vždycky záleží na autorovi, jak moc se chce v organismu divadla angažovat. Já osobně mám rád dané hříšty, kde můžu zkoumat a testovat nové nápady, pracovat s herci, zkoušet nové formy a formáty, mít za zády nějakou strukturu a necítit se doma tak sám. Jako rezidentní autor Staatstheater Nürnberg, kde je šéfer činohry můj dobrý přítel a oblíbený režisér Jan Philipp Gloger, je to skoro sen. Bavíme se o všem, každý rok spolu děláme novou hru, každý den se učíme o divadle něco nového!

Můžete proces spolupráce na hře/inscenaci popsat?

Mám hodně dobrých zkušeností, ale hlavně si jako autor musíte říct, co chcete. Pokud chcete, aby první verzi vaší hry nejprve četl režisér, pošlete mu ji. Jestli chcete, aby to četl někdo z dramaturgů, nebo chcete, aby ji nahlas přečetli nějakí herci, musíte si o to říct. Takhle můžete využít strukturu divadla

a chytrých mozků, které v něm pracují, ale první krok musíte udělat vy. Ze začátku jsem dělal chyby, čekal jsem, až někdo přijde za mnou, to se stalo zřídka. Obvykle musíte o to, co potřebujete, požádat sám.

Stimuluje vás víc, když si u vás divadlo hru objedná, nebo když jí píšete sám, ze sebe? Abych byl upřímný, většinu her jsem napsal na zakázku. Je výhodou, že dostanete za hru zaplacené a že ji tam uvedou a pak možná i jinde. A rád píšu hry, které se nějak váží k regionu, kde budou uvedeny a kdy vím, ještě než začnu psát, kdo je bude režírovat. To je fantastické, protože můžu režiséra do psaní zapojit, jak potřebuji.

Takže potřebujete znát soubor – herce a režiséra?

Mám rád, když znám režiséra, ale ne herce, to mi bere při psaní svobodu. Pořád se pak sebe ptám, jak by řekli to, co jsem napsal, a já jejich hlasy ve své hlavě nechci. Jako autor vymýšlím „problémy“ a je na režisérovi, jak je vyřeší. Když vím, kdo to bude, musím „problémy“ hledat přímo pro něj/ni!

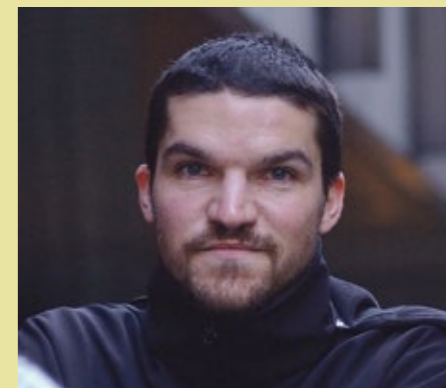
Jakou muziku posloucháte?

Poslouchám jenom mou kapelu sobotka a můžu ji doporučit: <https://sobotka.bandcamp.com/album/very-good-music-in-alphabetical-order>. Především skladbu *world one*. Ta odpoví na některé vaše otázky.

KRISTINA ŽANTOVSKÁ

autorka je dramaturgyně Městských divadel pražských

FOTO: FERNANDO PEREZ

PHILIPP LÖHLE se narodil roku 1978 v Ravensburgu. Studoval historii, divadlo, média a německou literaturu v Erlangenu a v Římě. Své první práce publikoval za studií, působil jako novinář, vytvořil i několik krátkých filmů a dokumentů. Za svá dramata (především *Genannt Gospodin*) byl několikrát oceněn. Pracoval jako „rezidentní autor“ v několika německých divadlech: Nationaltheater Mannheim, Staatstheater Mainz, Maxim Gorki Theater Berlin, Staatstheater Nürnberg a v Konzert Theater Bern ve Švýcarsku. V Česku byly zatím uvedeny jeho hry: *To tam (Das Ding)* a *Praporky ve větru (Der Wind macht das Fähnchen)*.

HLAS MARTY KUBIŠOVÉ V MĚSTSKÝCH DIVADLECH PRAŽSKÝCH

FOTO: AUTOR NEZNÁMÝ, FOTOGRAFICKÝ FOND IDU

V ŠEDESÁTÝCH LETECH MINULÉHO STOLETÍ PATŘILO JEVIŠTĚ DIVADLA ROKOKO PŘEDEVŠÍM HUDEBNĚ-DRAMATICKÉMU ŽÁNRU, VE KTERÉM NAŠLA UPLATNĚNÍ ŘADA MLADÝCH, TEHDY ZAČÍNAJÍCÍCH ZPĚVÁKŮ A ZPĚVAČEK. K VYCHÁZEJÍCÍM HVĚZDÁM ČESKOSLOVENSKÉ POP-MUSIC PATŘILA I DO TÉ DOBY NEZNÁMÁ MARTA KUBIŠOVÁ.

Tu nabídka angažmá do divadla Rokoko zastihla v plzeňském divadélku Alfa. Ředitel Rokoka Darek Vostřel v té době totiž hledal náhradu za Evu Pilarovou, jež z divadla odcházela, a dal na přímluvu textaře Jana Schneidera, který mu Martu Kubišovou doporučil.

V roce 1964 se Marta Kubišová poprvé představila pražskému publiku v inscenaci *Chan & Son Company* s podtitulem *Kapesní nemuzikál kolem písniček*. V pásmu Jana

Schneidera, které vzniklo zpěvačce na míru, se střídalo mluvené slovo s přejatými i původními písničkami (*Kdo těm růžím vůni vzal?*, duet s Waldemarem Matuškou *Víc nechtěl by snad ani D'Artagnan* nebo *Loudá se půlměsíc* – první velký hit, který odstartoval Kubišové kariéru a otevřel jí cestu do televizního vysílání i do nahrávacích studií).

Následovala Schneiderova parafráze Beckettovy hry *Čekání na Godota* – *Čekání na slávu* (1966), titul režírovaný Darkem Vostřelem, ve kterém se poprvé profesně setkala s Helenou Vondráčkovou a Václavem Neckářem, svými budoucími kolegy z populární skupiny Golden Kids. Pásmo písní převážně domácích autorů (*Hřibě, Cesta lesní, Nepiš dál* ad.) spojovala příběhová linka o panu Nováčkově (ztvářil ho Milan Neděla) marně čekajícím na slávu, která nepřichází, protože nevyvíjí žádnou snahu potřebnou k jejímu získání.

V témže roce získala s Helenou Vondráčkovou stříbrnou Bratislavskou lyru za píseň *Oh, baby, baby* od Bohuslava Ondráčka a Jana Schneidera. Následovala první příčka v anketě Zlatý slavík a bronzová Bratislavská lyra za duet s Waldemarem Matuškou *Nech tu lásku spát*. Z Rokoka přijala nabídku na účinkování v činoherní komedii Jeana Poireta a Michela Serraulta *Leonarde, tys nám dal* v režii Václava Lohniského, v níž zpívala po boku Karla Štědrého písň skladatele Karla Svobody (*Modrej vřes, Tajupnej hráč* ad.). V projektu *Listy důvěrné*, který pro ni, Helenou Vondráčkovou a Václava Neckáře napsal textař Eduard Krečmar a Pavel Vrba, zazněly skladby Bohuslava Ondráčka, Angelo Michajlova nebo Karla Svobody propojené četbou smyšlených dopisů chlapce a dívky trojici účinkujících.

V lednu 1968 odjela Marta Kubišová spolu s dalšími mladými zpěváky do Cannes na soutěž MIDEM a v dubnu přijala

pozvání Bruna Coquatrixe k vystupování v pařížské Olympii. Po okupaci vojsky Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 se její píseň *Modlitba pro Martu* (původně píseň *Modlitba* ze seriálu *Píseň pro Rudolfa III.*) stala národním protestsongem.

V roce 1968, kdy popularita Rokoka dosáhla svého vrcholu a divadlo bylo veřejností vnímáno jako domovská scéna nejúspěšnějších mladých zpěváků, vznikl ještě muzikál *Filosofská historie*, který režíroval Rudolf Vedral. Divadelní verze Jiráskova románu ze života litomyšlských studentů se zapsala do povědomí veřejnosti především vynikající hudbou Zdeňka Petra. Za všechny připomeňme píseň *Máj* textaře Ivo Fischera na motivy básně Karla Hynka Máchy. Se stoupající popularitou začali mladí zpěváci pomýšlet na vlastní sólovou kariéru, v závěru roku 1968 vznikla skupina Golden Kids a Marta Kubišová v Rokoku přestala vystupovat. Její

slibně nastartovaná kariéra pokračovala na turné s Golden Kids, ale po roce a půl ji přerušil zákaz vystupování.

Po více než padesáti letech se její hlas do Městských divadel pražských vrátí. V této divadelní sezoně nazpívá titulní píseň k jedné z připravovaných inscenací Davida Drábka.

JUSTINA KAŠPAROVÁ
autorka je archivářka Městských divadel pražských

Eduard Krečmar: *Listy důvěrné*, 1967
Marta Kubišová (Marta), Helena Vondráčková
(Helenka) a Václav Neckář (Vašek)

FOTO: AUTOR NEZNÁMÝ, AHMP /DIVADLO ROKOKO, NAD 1307/

Jean Poiret – Michel Serrault:
Leonarde, tys nám dal, 1967
Marta Kubišová (Corina) a Karel Štědrý (Lambert)

FOTO: VILÉM SOCHŮREK, FOTOGRAFICKÝ FOND IDU

Jan Schneider: *Čekání na slávu*, 1966
Helena Vondráčková, Václav Neckář a Marta Kubišová

FOTO: BORIS BAROMYKIN, SOUKROMÝ ARCHIV BORISE BAROMYKINA

Golden Kids: Marta Kubišová, Václav Neckář, Helena Vondráčková

FOTO: VILÉM SOCHŮREK, FOTOGRAFICKÝ FOND IDU

Alois Jirásek – Jaroslav Dietl: *Filosofská historie*, 1968
Jindřich Faktor (Student), Waldemar Matuška (Vavřena), Karel Štědrý (Frýbort), Václav Neckář (Špína), Helena Vondráčková (Márinka) a Marta Kubišová (Lenka)

FOTO: VILÉM SOCHŮREK, FOTOGRAFICKÝ FOND IDU

4X Z KRAJINY SLZ

KOMPOVANOU TANEČNÍ INSCENACI *KRAJINOU SLZ*, KTERÁ BUDE MÍT PREMIÉRU 23. ZÁŘÍ V DIVADLE KOMEDIE, VYTVOŘILI ČTYŘI MLADÍ TVŮRCI POD VEDENÍM LENKY VAGNEROVÉ A V KOPRODUKCI S JEJÍM SOUBOREM LENKA VAGNEROVÁ & COMPANY. SVÉ CHOREOGRAFIE VYTVOŘILI OPRAVDU „NA TĚLO“, JELIKOŽ V NICH TAKÉ SAMI ÚČINKUJÍ. NA DALŠÍCH ŘÁDCÍCH V KRÁTKOSTI PŘEDSTAVUJEME JE I JEJICH NOVÉ DÍLO.

MONIKA ČÁSTKOVÁ

Absolventka taneční konzervatoře Duncan Centre a HAMU v oboru Choreografie. Jako choreografka vytvořila několik inscenací – *Arvore* byla oceněna jako nejlepší duet na festivalu SzólóDuó v Maďarsku, následovaly *Camalea*, *Vodník*, *Balans*, *Start point* ve spolupráci s Martinou Hajdylovou Lacovou a *Pokoj č. F44.81* ve spolupráci s Helenou Ratajovou. Jako asistentka choreografie se podílela na inscenaci *Navždy spolu* souboru

Farma v jeskyni. Interpretkou je v inscenacích *Održení*, *Čekárna* (Farma v jeskyni), *Amazonky* a *Panoptikum* (Lenka Vagnerová & Company). Spolupracovala také na tvorbě tanečních filmů. Je pedagožkou konzervatoře Duncan Centre, kde vede hodiny současné taneční techniky, improvizace a tvorby.

Jak byste charakterizovala svou choreografii?

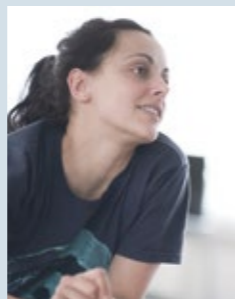
Má choreografie s názvem *Krajina slz* je výjev emocí a zkušeností, které si s sebou neseme životem. Každým krokem se tahle hromada zvětšuje, občas ji rozbálíme, zavzpomínáme, přidáme další slzu, zase zabalíme a tlačíme dál.

Jste radši v roli tanečnice, nebo choreografky?

Můj background je konzervatoř Duncan Centre, kde je výuka zaměřená na tvorbu, a poté jsem studovala choreografii na Hudební akademii múzických umění, takže mi byla choreografie vždy velmi blízká. Pravdou ale je, že si užívám roli interpreta.

Co spojuje vaši choreografii s dalšími třemi, které uvidíme v komponované inscenaci *Krajina slz*?

Pojítka je minimálně v tom, že divák uvidí lásku, s jakou jsme na tom pracovali.

FANNY BARROUQUÈRE

Francouzská tanečnice a lektorka. V roce 2008 odstartovala svou kariéru jako tanečnice v National Ballet v Marseille pod vedením Frédérica Flamanda. Po dvou sezonách se přestěhovala do Švédska, kde se přidala k tanečnímu souboru Norddans. Zde měla příležitost tančit v mnoha inscenacích známých choreografů, jako jsou Mats Ek, Jo Strömberg, Gustavo Ramirez, Thomas Noone, Ohad Naharin

a další. V roce 2015 začala pracovat s českými a dánskými soubory. V současné době účinkuje například v projektech souboru Lenka Vagnerová & Company: *Amazonky*, *Gossip* a *Lešanské jesličky* či 420PEOPLE: *Panthera* a *The Watcher*.

Jak byste charakterizovala svou choreografii?

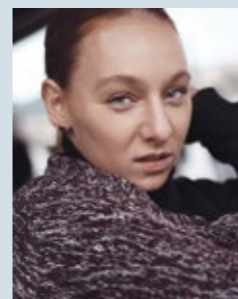
Moje choreografie *Láska na první posed* je o neočekávaném zvratu, který se udá na prvním rande. Hrají si zde s očekáváním lidí. Jaká schůzka je považována za romantickou? Jak se na ní mají lidé chovat? A co se stane, pokud nedodržíme nepsaná pravidla?

Co spojuje vaši choreografii s dalšími třemi?

Jsou to příběhy z velmi odlišných vesmírů a jsou vystavěné velmi odlišnými způsoby. Ale myslím, že v každém z nich najdete tematiku „lásky“ k sobě, minulosti, popularitě a podobně.

Jaká je Lenka Vagnerová mentorka?

Je skvělá! Kladla mi správné otázky, které mi pomohly pokračovat v mém směru, nebo mě naopak nutily mé záměry přepracovávat. Ve chvílích, kdy jsem byla zaseknutá, mi pomáhala a navrhovala způsoby, jak vystavět situace, přitom mi stále ponechávala svobodu, aby to byla má choreografie. A abych byla upřímná, kdyby nebyla mou mentorkou, těžko bych našla sebedůvěru a první choreografii od svých školních let vytvořila.

BARBORA NECHANICKÁ

Barbora Nechanická pochází z Karlových Varů, je absolventkou katedry nonverbálního divadla HAMU. S Lenkou Vagnerovou začala spolupracovat v roce 2018 na projektu *Než vše začalo...*, který režíroval Lionel Ménard. Pod Lenčinou režií nazkoušela inscenaci *Sněhová královna* v divadle Minor a nyní se podílí na novém projektu *Krajina slz*.

Jak byste charakterizovala svou choreografii?

Choreografií *Tvarem ke štěstí* navazuji na téma, kterým jsem se začala zabývat už během svého studia na HAMU. Školu jsem ukončila bakalářskou inscenací s názvem *Beautyfall*, což byl klaunský duet poukazující na svět modelek a modelingového průmyslu. Cítila jsem, že se chci k tématu vrátit a dále jej rozpracovat. Ze světa modelek a touhy po kráse jsem se dostala k tématu plastické chirurgie, zabývám se strastmi, jako je například strach ze stárnutí, tlakem společnosti na to, aby člověk vypadal stále mladistvě, touhou zapadnout nebo se podobat instagramovým idolům.

Během zkušebního procesu jsem se snažila odpovědět na otázky: proč se lidé stárnutí bojí a proč plastické operace podstupují? Jsou po zákroku spokojeni? Je to to, co si přálí? Opravdu může dokonale zevnějšek přinést štěstí?

Co spojuje vaši choreografii s dalšími třemi?

Každá choreografie má vlastní jazyk a styl vyjádření. Spojuje je téma mezilidských vztahů, z nichž některé poukazují na současné společenské dění.

Jaká je Lenka Vagnerová pedagožka?

Lenka Vagnerová je jako pedagog velmi vnímavá a komunikativní. Zkoušení bylo vedeno formou dialogu, a to jak nad tématem, tak nad zvolenými prostředky. Lenka mi otevírala dveře k novým možnostem, které bych nebyla sama schopna vidět.

FOTO: PETR KIŠKA

MICHAL HERIBAN

Slovenský tanečník a výtvarník, který žije a převážně působí v Praze. Studoval sochařství, scénografii a pedagogiku výtvarného umění. Během karantény se vrátil k malbě a od srpna své obrazy vystavuje na Bratislavském hradě. Jako tanečník spolupracuje s mnichovským choreografem a výtvarníkem Michou Puruckerem, souborem Losers Cirque Company, Radimem Vizvářem, Annou Konjetzky a Petrou

Fornayovou. Od roku 2015 pravidelně vystupuje se souborem Lenka Vagnerová & Company, v současné době je interpretem v inscenacích *Gossip*, *Lešanské jesličky* a *Panoptikum*. Pod choreografickým vedením Lenky Vagnerové účinkuje také ve *Sněhové královně* v divadle Minor a *Sternenhochovi* v Národním divadle.

Jak byste krátce charakterizoval svou choreografii?

Choreografie s názvem *Kauza oni* je duet o touze po moci, o ovlivňování, lži a pravdě. Vyprávím o dvou part'ácích, kteří neváhají jeden druhého zradit, ale jeden bez druhého by nepřežili.

Je to poprvé, kdy nejste „jen“ interpretem, ale stáváte se také choreografem?

Je to poprvé, kdy tvořím choreografii s vlastním námětem a zároveň v ní účinkuji. Předtím jsem již vytvořil choreografii pro studenty Janáčkovy konzervatoře v Ostravě či pro muzikál *Spalomat* v Kladně. A už rok pracuji na vlastní taneční vizuální inscenaci *Stepní vlk*.

Co spojuje vaši choreografii s dalšími třemi, které uvidíme v komponované inscenaci *Krajina slz*?

Myslím si, že je to aktuálnost témat. A samozřejmě skvělá hudba Ivana Achera.

LENKA DOMBROVSKÁ

autorka je šéfredaktorka *Moderního divadla*

SLOVO LENKY VAGNEROVÉ

S většinou tanečníků systematicky spolupracuji již delší dobu. Jsou součástí mých inscenací, znají můj způsob tvorby, pohybové principy, rukopis a zejména myšlení, s jakým k práci přistupuji. Doufám, že v mnohém znám i já je. Jsou fantastičtí interpreti. Cítila jsem, že pro jejich další posun, a to hlavně interpretační, nastal čas je postavit do nové pozice, pozice choreografů. Cílem nebylo, aby vytvořili hned napoprvé něco výjimečného nebo aby se stali naráz choreografy. Rozhodně jsem nechtěla, aby vytvořili kopii mých inscenací. Chtěla jsem, aby zůstali ve své tvorbě svobodní a upřímní, aby to byl jejich proces a jejich výpověď. Zajímalo mě, jaká témata v nich „bobtnají“, kdo jsou jak můžu tímto procesem jejich další profesní působení obohatit. Choreografové dostali možnost spolupracovat také s geniálním hudebním skladatelem Ivanem Acherelem, který je pojičkem celého projektu a který se svým úžasným dramaturgickým myšlením posouvá choreografie do dalších dimenzí.

Já jsem zůstala v roli jakéhosi supervizora, nebo mentora, jak se dnes užívá. Asi to nejsou správná pojmenování, spíš bych řekla, že jsem byla našeptávač s plnou kapsou otázek, někdy jsem musela víc a někdy méně zasáhnout. Snažila jsem se dramaturgicky zaštitit čtyři kratší choreografie, které se odehrávají v jednom prostředí a v jednom tahu, a pracovat s finální podobou scény Michala Heribana i světly Michala Kříže.

VÝBĚR Z PÍSNÍ PAVLA NOVOTNÉHO

V INSCENACI *100 NEJKRÁSNEJŠÍCH ČESKÝCH BÁSNÍ*, KTEROU REŽIOVAL JIŘÍ ADÁMEK A JEŽ BUDE MÍT PREMIÉRU 20. ŘÍJNA V DIVADLE KOMEDIE, ZAZNÍ TAKÉ VERŠE LIBERECKÉHO BÁSNÍKA, PŘEKLADATELE A PEDAGOGA PAVLA NOVOTNÉHO (*1976). PRO MODERNÍ DIVADLO OVŠEM AUTOR VYBRAL SVÉ PÍŠNOVÉ TEXTY.

lds

ŽÁROVKA

du do sklepa pro brambory
votočím vypínačem
žárovka nic

votočím vypínačem
žárovka nic
votočím vypínačem
žárovka nic

du
do tmy
pro bram
bory
du do tmy pro
brambory
du
do
tmy
padám
do tmy
do brambor

žárovka nic

du do sklepa pro vokurky
votočím vypínačem
žárovka nic
votočím vypínačem žárovka nic
votočím vypínačem žárovka nic
du do tmy pro
vokurky
du do tmy
pro vokurky
du tmy
padám
do tmy
do vokurek

žárovka nic

du do sklepa pro kompoty
votočím vypínačem žárovka nic
votočím vypínačem žárovka nic
votočím vypínačem žárovka nic
žárovka nic žárovka nic du do tmy
pro kompoty du do tmy pro kompoty
du do tmy padám do tmy do kompotů
do kompotů do vokurek do brambor

žárovka nic

NEDOKOUKÁM

zase sem to rozkoukala
kus sem toho viděla
a měla sem to rozkoukaný
ale pak sem usnula
a spala a spala...

a potom sem se probudila
a chvilku zase koukala
a skoro sem to dokoukala
ale pak sem usnula
a spala a spala...

a stejně to furt vopakujou
stejně to furt vopakujou
všecko to furt vopakujou
a já bych a já bych spala
a spala a spala...

stejně to furt vopakujou...

PERSPEKTIVNÍ ZNÁMOST

(španělské flamenco na francouzské hole)

nejsem perspektivní známost
nejsem manekýn
nejsem manažér
nejsem zkrátka ničím
co činí muže velkým

nevlastním bourák
mám jenom dvě hýždě holé
děravej baloňák
hnisavé akné
a dvě francouzské hole
olé! holalalá!

hej dívky krásné
mám na vás hlad
chvěju se vášní
jak elektrické drát
hej dívky ladné
řad'te se u mých dveří
já na vás čekám
a vyškubu vám peří!

nejsem perspektivní známost
nejsem manekýn
holé
dvě hýždě holé
olé! holalalá!

MODERNÍ DIVADLO

LOU REED

Za velkou louží
žije tam Lou Reed
ten vyhoukanej havran
kterej jenom cvičí tajči
když Lou Reed cvičí
nikdo s nim nesmí bejt
jen Lou Reed jen Lou Reed
jen Lou Reed sám se sebou Lou

V tom New Yorku tenkrát
dopadlo to špatně
když Lou Reed jako jedinej
chtěl kanapíčko v šatně
když Lou Reed odpočívá
nikdo s nim nesmí bejt
jen Lou Reed jen Lou Reed
jen Lou Reed sám se sebou Lou

Za velkou louží
žije tam Lou Reed
s elektrickou loutnou
a celej v černý kůži
když Lou Reed čůrá
nikdo s nim nesmí bejt
jen Lou Reed jen Lou Reed
jen Lou Reed sám se sebou Lou

lá-lá-lu-lá-lá
lá-lá-lu-lá-lá

Lžičkou z tvý loužičky
do malinký lahvičky
tvou moč mám
stočenou

ou
Lou

JÍDLO

(sbor, na melodii Na krásném modrém Dunaji, hrací strojek)

v neděli sme dělaly jídlo
celej den sme dělaly jídlo
šéf měl ňákou akci navíc
potřeboval ženský navíc

dělaly sme všechny kromě
dvou ženskejch co nedělaly
v neděli sme dělaly jídlo
chlapi byli doma sami

1. ČÍSLO

ale šéf byl děsně hodnej
poslal chlapům domů jídlo
a tak chlapi měli co žrát
žrát dyž bylo večer šero

dělaly sme všechny kromě
dvou ženskejch co nedělaly
a ty ženský obě potom
ty koukaly! ty koukaly!

dyž sme braly

v neděli sme dělaly jídlo
celej den sme dělaly jídlo
šéf měl ňákou akci navíc
potřeboval ženský navíc

PŮTVEN

(pro Ivuš)

A já mu řekla pot'ven
nebudu tě fackovat tady
tady bys měl jenom vostudu
pot'ven no tak pot'ven

A von šel se mnou ven
a já mu říkám můžeš mě praštit
ale nesmíš mi rozbít zuby
a von řek že mi je rozbije

Ve vteřině mě shodil na zem
podtrhl mi snožkou nohy
a místo aby rozbíjel ty zuby
stál tam a nevěděl co by

Pak vodešel někam do tmy
vztekle přítom nakopával drny
s tímhle vážně nepočítal
že mu řeknu pot'ven

Pot'ven no tak pot'ven
nebudu tě fackovat tady
tady bys měl jenom vostudu
pot'ven no tak pot'ven...

NULA NULA

(Vendulce)

a von říká nejedu tou šestkou
ta sedmička ta přece jede taky
prej stačí dyž vyjdu v půl
anebo po půl desátý

a pak přemejšlel nad tou sedmičkou
a pomalu ji taky poslal k ledu prej
Vendulo dyt' eště jede šestka ta
ta šestka v nula nula sedm

no samozřejmě prošvih i tu šestku
prej Vendulo Vendulo to je směla!
a tak jsme to táhli a tak jsme to táhli
až do tří nula nula

můj spacák byl malej

příště pojede tou šestkou
anebo třeba tou sedmičkou
anebo pude domů pěšky já
já už ho ve spacáku nechci

můj spacák je malej

a von říká nejedu tou šestkou
ta sedmička ta přece jede taky...

JABUŇKA

jó táaše jabuňka
dobá jabka dává
kočka sejí zaokném
potí seak kuáva

piečkoeako křěééén
z kojína se kouží
večéé bue žemofká
uochníme se vouží

a pantáta poočný
ve dnéoci toubí
pusu máuž voezuou

*(lidově, ve vláčném rytmu na povolené struny,
případně na famfrnoh, mezi slokama dělat
bordel, hrát vždy jako úplně poslední píseň)*

ZÁŘÍ—ŘÍJEN 2020

SLOVO AUTORA

V roce 2002 jsem založil skupinu jménem Nabídka dne. Od začátku to byl krajně pochybný podnik: neuměli jsme vůbec na nic hrát, nevlastnili jsme prakticky žádné hudební nástroje, zpočátku byly našimi hlavními instrumenty různá chrastítka, konev, trychtýř či kazoo, občas nás doprovázel i počítač, do kterého jsem sepsal nekonečnou smyčku v notách, a různé jsme do toho halekali. Časem jsem se začal samoučit na kytaru, některé z přátel jsem zvíklal ke koupi hudebního nástroje, například Zdeněk si tak trochu omylem koupil trubku, kterou vzápětí polámal a poslepoval izolepou. Už nevím, co mě přivedlo k předsevzetí nahrát s oním seskupením každý rok nové „album“, vymýšlet jednu píseň za druhou a prostě brát jako neodstranitelný fakt, že členové hrají mimo rytmus, falešně či vůbec, sám přitom umět s bídou pár akordů. Hecoval jsem své spoluhráče, krotil je, vysvětloval, že tohle není žádná příležitostná recese pro mlácení volného času, ale zcela seriózní počínání, že i naivní hovadnosti je třeba brát s krajní vážností (a tak dále). A skutečně se mi podařilo s těmito kumpány, za zcela primitivních technických podmínek, natočit čtyři obývací alba, přičemž to poslední se místy dalo i poslouchat, především se mi na něm spontánně urodily docela použitelné texty. Nabídku dne jsem následně rozpustil, neb mě stále víc brzdila v rozletu, a začal si hrát sám. Co mi po tom třeštění zůstalo, byla neuspořádaná tvůrčí laboratoř plná všeho možného: měl jsem základní arzenál vlastnoručně vyrobených zvukostrojů, celkem možná tak sedmdesát písňových textů různé kvality, z čehož se sem tam něco dalo využít dál. A tak jsem průběžně pokračoval po své ose.

Po letech znovu a znovu zjišťuji, že mnohé písně se mě záhadně drží nadále, že sloužím těmto i jiným svým prožitým hovadnostem, ba že se k nim utíkám, abych to tu vůbec přežil, že dokonce píšu a zpívám si dál, jat rytmy živé lidské řeči. Krouží to mezi mými přáteli a jejich dětmi, zpívají si to moje děti, některé písně snad až lidově. Forma písně má pro mě osobní důležitost: právě v písňových textech jsem si kdysi poprvé objevil techniku zpracovávání či imitování cizích promluv, techniku masky či role, taktéž i techniku pozorování různých procesů a životních situací, přičemž nelze přesně oddělit, kde končím já a začínají ti druzí. Píseň si zároveň říká o jednoduchost, zvučnost výpovědi, též rytmičnost a zhukomalbu, a to mě všechno velmi přitahuje. Zde předkládám drobný výběr, přibližně z let 2005–2018. Více z písní, básní a mnoha jiného najdete na www.pavelnovotny.net.

DIVADLO JAKO NÁVOD

K PARTNERSKÉMU SPOLUŽITÍ

ROMANTICKÁ KOMEDIE NA ZLATÉM JEZEŘE AMERICKÉHO HERCE A DRAMATIKA ERNESTA THOMPSONA VZBUDILA POZORNOST IHNED PO PRVNÍM UVEDENÍ. SDRUŽENÍ BROADWAY DRAMA GUILD JI OHODNOTILO JAKO NEJLEPŠÍ HRU ROKU 1978 A O ČTYŘI ROKY POZDĚJI JI PROSLAVILA FILMOVÁ ADAPTACE. PŘEDSTAVITELÉ HLAVNÍCH ROLÍ HENRY FONDA A KATHARINE HEPBURNOVÁ ZÍSKALI ZA SVÉ VÝKONY OSCARY. V INSCENACI, UVÁDĚNÉ AGENTUROU HARLEKÝN V MDP I NA SCÉNÁCH PO CELE REPUBLICE, SE V ROLÍCH STÁRNOUCÍCH MANŽELŮ PŘEDSTAVÍ SIMONA STAŠOVÁ A LADISLAV FREJ. PREMIÉRA SE BUDE KONAT 25. ZÁŘÍ 2020 V DIVADLE ABC.

Je text hry *Na Zlatém jezeře* nadčasový a dokáže oslovit současného diváka, nebo ho bylo nutné nějak aktualizovat?

S. Stašová: Vynikající divadelní hry, které bavily publikum v minulosti, nikdy nezestárnou. Stávají se z nich klasiky. A takové si pro sebe vybírám. Vždy hledám silnou ženskou postavu, takzvané maso na kosti, aby se divák pobavil, zamyslel, rozchechtal i si poplakal. Aby měl chuť jít po představení s přáteli či s rodinou na víno a aby v něm divadelní zážitek ještě dlouho dozníval. Když už při čtení textu vystřídám všechny emoce a objevuji nové myšlenky, vím, že je to hra, kterou musím předat svým divákům. Není jednoduché takový titul najít, stojí to hodně úsilí a hodně času, ale mně to stojí za to. Pak se pokaždé těším na jeviště a vím, že diváci se budou těšit do hlediště. To je můj sen, který si realizuji...

L. Frej: Tahle hra je něco neuvěřitelného. Nedá se srovnávat s filmovou verzí, protože tam je zasazena do realit amerického života, respektive života páru důchodců, kteří jezdí pětačtyřicet let na jedno místo a je jim tam dobře. Katharine Hepburnová byla skvělá herečka, ale zdá se mi, že dost ráda plakávala. Naše pojetí a režie Vladimíra Strniska jsou hrubě odromantizovány. Za podstatné považují napínavé odhalování souvislostí a věcí minulých v návaznosti na současnost, což mě i nejvíce zajímá.

Nejde tedy o typickou americkou středostavovskou rodinu 80. let minulého století...

L. Frej: Ani nevím, jak bych takovou rodinu charakterizoval, ačkoliv jsem v té době byl poprvé v USA. To jejich až naivní lpění na pomyslných hodnotách amerického života, které jsou neustále vyzdvihovány... Američané ctí svůj patriotismus. A tady je hlavní paradigma vztahu manželů Thayerových. Oni jsou vlastně už odcházející generace, jezdí stále na totéž romantické místo a najednou tam vpadne jejich dcera Chelsea se svým pátým nápadníkem. Norman ji osm let neviděl a skrytě, v jednom místě dokonce zcela otevřeně, na ni útočí. Je v tom trpkost starého chlapa, který má dceru a nedovede k ní najít cestu.

Zlaté jezero se dá chápat jako symbol psychologické hloubky pod povrchním pozlátkem. Překvapila vás vaše postava něčím?

S. Stašová: *Na Zlatém jezeře* je krásná, hluboká a potřebná hra do každé doby (a v té naší je pozhřebáním). Především je to ale komedie – jako je celý náš život tak nějak komický. Je to o úhlu pohledu. Jak život vnímáme, co od něj očekáváme, do jaké míry jsme ochotni tolerovat slabosti svých blízkých. Co pro nás znamená láska a soužití s člověkem, který má chyby, tak jako je máme i my sami. Vnímám ji jako návod k partnerskému spolužití a upozornění na to, jak je důležité nebrat všechno smrtelně vážně. Moje postava Ethel a její manžel Norman mají především smysl pro humor a chuť být spolu. Ethel je hnací motor rodiny, o třináct roků mladší než její muž. Zná jeho povahu, která není jednoduchá, ale nedovede si představit život bez něj. Ona je láskyplná, což je základ pro soužití dvou lidí, kteří dokážou všechny nezdary překleout smíchem a citem. Jsou vlastně absolutně šťastný pár, přes všechny eskapády života, a humor je ten tmel, který dokáže udržet celou rodinu.

L. Frej: Nerad bych prozrazoval motivace, které se divákům vyjeví během představení. Veškerý Normanův vnitřní život se v podstatě odvíjí od jeho vztahu s dcerou, vůči které on není schopen projevit cit. Jak říkával papež Wojtyła, Chelsea je kámen úhelný, který Normana trvale vnitřně tíží. On to jen nedává najevo. Dost velkou roli hrají i jeho paměťové výpadky a mimoděčná ztráta orientace, taková ta okamžitá částečná amnézie, kterou se snaží maskovat. Zvrhne to tu v nějaký žert, tu v jakýsi skrytý vztek sám na sebe. S Ethel má roztomilý vztah. V některých pasážích se Norman přímo rozněžní, přestože jinak se ti dva různě škorpí.

Inspirují vás svým přístupem herečtí kolegové mladší generace?

S. Stašová: Na výběru obsazení si dávám záležet, protože hrát s dobrým partnerem je to nejdůležitější. Vynikající partneři vás táhnou nahoru. Jsem šťastná, že všichni kolegové, které jsem oslovila, nabídku přijali. Každá ze šesti postav má svůj velký part, nikdo není postavou vedlejší. Především děkuji Láďovi Frejovi, že s ním můžu stát na jevišti. Je to pro mě velká čest. Láďa je znamenitý herec, kdyby byl v Americe, tak jde z role do role. Je to pěkný chlap a myslím, že nám to spolu dobře šlape. Role Normana Thayera je pro něj jak dělaná a užívá si ji, radost ho pozorovat. Pro postavu naší dcery Chelsea jsem získala Mariku Procházkovou. Ona je velmi niterná a přemýšlivá herečka, takzvaně z oka do oka, z duše do duše, takže pro Láďu Freje i pro mě je ideální představitelka. V postavě jejího milence se stírdají Vasil Fridrich a Jan Teplý ml. Oba jsou velmi zkušené herci a mají velký smysl pro humor, což je pro tuto komedii nezbytné. Poštáka Charlieho hrají Jaromír Nosek nebo Karel Zima. Jde o kouzelného dojemného človíčka, který o sobě říká, že se raději hlasitě směje, jinak by z pláče nevyšel. Oba kluci jsou skvělí a navíc jsou to báječní partáci i v zákulisí. Představitel třináctiletého Billyho jsme vybírali na konzervatoři a oslovili jsme čtyři nejtalentednější kluky. Na zkouškách byli všichni báječní.

L. Frej: Kluci jsou bezvadní, s nimi je dobrá „partneřina“. A ti Billové... Je to pěkná práce, když tam má člověk čtyři kousky. Ono totiž dojde k podivuhodnému sblížení osmdesátníka s teenagerem, který je postupem času víc a víc jeho parták. A ti nápadníci... Nádherný je výstup se zubařem Billem, Norman z něj udělá takového troubu, jako dělal ze všech předešlých. Já mám totiž tendenci si všechno vždycky ještě zbeserovat.

Co to znamená zbeserovat?

L. Frej: Zbeserovat vzniklo z německého *ver-bessern* a je to speciální termín již zesnulého režiséra Jiřího Krejčíka, se kterým jsem zkoušel úplně poprvé. Používal jej vždy s jízlivým a mírně nasraným podtextem, když se mu herec utekl ku vnějškové ilustraci a snažil se hloupě „vylepšovat“. Plivl po něm s vyceněním svého jediného zubu nahoře: „Vy to *chcete zbeserovat?!*“ A herec byl takhle malinký, ubohý. To úsloví se mi líbí a od té doby ho používám.

Polovina postav je alternovaných. Odrází se to v energii jednotlivých představení?

L. Frej: Jsme pod docela přísným dozorem režiséra, který nám vložil, jak si jednotlivé situace předstávuje. Některé jsou velice pozoruhodné a velice nečekané. Samozřejmě, že se to dá hrát tisíci různými způsoby a pořád to bude splňovat režijní záměr. Se Simonou zápolíme, co hrdlo ráčí, v tom smyslu, že obě figury jsou stále ve střehu před vzájemnými výboji, anebo se vše obrátí vzhůru nohama a je z toho na jednu frašku až absurdní komedie. Mantinely tedy jsou, ale nejsou v žádném případě omezující. Dobrý režisér počítá s tím, že herec do role něco vnese. I ti mladí kluci jsou toho schopní a to je na tom hezké.

Paní Stašová, s režisérem Vladimírem Strniskem už pracujete po osmé.

S. Stašová: Potkali jsme se před čtyřadvaceti lety, když byl ředitelcem a režisérem Činoherního klubu. Čtyři roky jsem tam hostovala a pod jeho vedením hrála veliké krásné role. Skutečně je to režisér podle mého gusta, a proto jsme se už nikdy neopustili. Je to můj dvorní režisér. V posledních letech jsem však pracovala především se Zdeňkem Kaločem, který bohužel před pár měsíci zemřel, ale zanechal mi na repertoáru *Shirley Valentine*, *Filumenu Marturano* a *Poslední ze žhavých milenců*, takže je se mnou vlastně pořád. Moc na něj myslím.

Je o vás známo, že si hlídáte i hudební a výtvarnou složku. Koho jste přizvala tentokrát?

S. Stašová: Mám opravdu vynikající tým. Martin Černý, skutečný pan scénograf, oceněný i v zahraničí, si dal záležet. Divadelní iluze s polorozpadlou hajdou na břehu je dokonalá, pomyslné jezero je situováno do hlediště a diváci to pocítí. Sedli jsme si i lidsky a zase se mi potvrdilo, že čím větší člověk, tím větší skromnost. Na hudbu jsem si přizvala dlouholetého kamaráda Kamila Holuba. Před lety jsme spolu pracovali v Divadle v Řeznické na *Baladě o smutné kavárně*. Mít vedle sebe při práci pravé nejtalentedější kluky. Na zkouškách byli a věřím, že budeme spolupracovat i nadále.

Dnes se pěstuje kult věčného mládí a téma smrti je programově upozadováno. Co si představujete pod termínem „důstojně zestárnout“?

S. Stašová: Stejně z toho nikdo nevyvážneme, tak proč se všemu včetně smrti nevysmát? Ona potom třeba nebude tak brzy otravovat. Nikdo nevíme, jak dlouhý život máme vymezený. Není tedy lepší vzít na pomoc humor? Život je přece proto, aby se prožil naplno se vším všudy. Nikdo z nás neví, kolik mu zbývá času, ale líp je na tom vždy ten, kdo se tím netrápí a žije plnohodnotně. A proč podobnými tématy zatěžovat mladou generaci? Oni žijí jako nesmrtelní a to je dobře. Mimochodem, hra *Na Zlatém jezeře* se toho všeho dotýká, proto je tak skvělá. **L. Frej:** Norman před Ethel téma smrti rád vytahuje, jenže to myslí do značné míry ironicky nebo si dělá legraci. Předvádí jí například s jejím šedesát let starým panáčkem skok do kamen a komentuje to jako dobrý způsob, jak sejít z tohoto světa. A vyzývá ji: „*Víš co, udělej to pro mě. Řekni mi, kam mám vylézt, řekni mi, kam mám skočit...*“ Ona podobně řeči špatně snáší. Vyčítá mu je a prosí, aby toho nechal, a on ji schválně štegnuje. Ale pak pronese krásnou větu, nádherný fór, kterým svoje časté řeči o smrti ospravedlní. Baví mě, že si můžu hrát na starého dědku a vyzkoušet si, jak to se mnou bude v Normanově věku, ačkoliv nejsem o mnoho mladší.

Kult mládí herci asi řešit nemusí, že?

L. Frej: Kult mládí je především reziduem komunistické ideologie. Jak pravil starý rabín, nic nového pod sluncem. Pamatuji doby, kdy se zpívalo: „*Všichni jsme mladí, měšťácký západe, mladý je každý komunista.*“ Co je kultem současné mladé generace? Víte, já například vůbec nerozumím novým komunikačním prostředkům, ale mladí

v tom žijí a myslí si, že manipulují nějakým přístrojem – jenže ten přístroj manipuluje jimi! Bohužel. A ta spousta „spagfóněnejch“ termínů, jak říkáme na Moravě. Nesnáším, když mi mladá prodavačka řekne: „*Mějte hezký den!*“ To je doslovný překlad z angličtiny! Finové jsou jiní kofí, ti mají pro všechno vlastní název, i pro internet a televizi. Ted' ze mě mluví zapšklý starý škarohlíd, ale když si vzpomenu, jak se dříve nekriticky přejímaly ruské termíny... Vždycky jsem rostl, když jsem slyšel: „*vottěbjázelenája*“, tedy „*máš zelenou*“.

Co oceňujete na zralém věku a jak vnímáte jeho paradoxy?

S. Stašová: Vzhledem k tomu, že mám ještě oba rodiče (mámě bude příští rok 90 a tátovi 93), tak o nějakém zralém věku u mě nemůže být řeč. Ještě nemám nárok. Uvědomuji si, že jsem šťastný člověk, že ne každý má to štěstí být v 65 letech ještě stále dítětem. Moc si toho vážím.

L. Frej: Tenhle věk se označuje jako podzim života a já mu říkám jaro smrti. Ale je to zajímavé, protože člověk se neubrání jakési konfrontaci se sebou samým. Ohmatává si terén, který už se v určitých detailech začíná objevovat, například si nemůže vzpomenout na nějaké známé jméno nebo neví, kudy kam jedl. V tom jsem s figurou Normana na jedné lodi. „*Co bude dál, to necht' at' zjeví čas, jen ty to povídání nepokaz.*“ Jak se právě v Shakespeareově *Večeru tříkrálovém*.

VERONIKA BOUŠOVÁ
autorka je publicistka

Simona Stašová a Ladislav Frej v inscenaci *Na Zlatém jezeře*

FOTO: KHALIL BAALBAKI

MEZI GENIÁLNÍM RAUŠEM

PITÍ ALKOHOLU A UMĚNÍ JAKO BY
K SOBĚ NEODMYSLITELNĚ PATŘILY.
SLAVNÉ ALKOHOLIKY NALEZNEME
MEZI SPISOVATELI, MALÍŘI, HUDEBNÍKY
I DIVADELNÍKY. PROČ TOMU TAK JE?
STOJÍ ZA TÍM POTŘEBA INSPIRACE, BOJ
S TRÉMOU, NEBO JE TO JEN POVĚRA,
PROTOŽE NA ZNÁMÉ OSOBNOSTI JE
ZKRÁTKA JEN „VÍCE VIDĚT“? ABYCHOM
ZÍSKALI ODPOVĚDI NA TYTO I DALŠÍ
OTÁZKY, PODÍVÁME SE NA TUTO
ZÁVISLOST BLÍŽE, ANIŽ BYCHOM STRAŠILI,
MORALIZOVALI A POUČOVALI.

Po staletí se závislost chápala jako morální selhání a hřích, za který byl piják morálně zodpovědný. Z tohoto úhlu pohledu pak nezasluhoval léčbu, ale spíše trest. Vždyť i šestý ze sedmi smrtelných hříchů, označovaný jako nestřídmost (latinsky gula), se vztahoval nejen k obžerství a kupení věcí, ale i k opilství. V polovině dvacátého století byla závislost konečně uznána jako nemoc a závislí tak získali právo na léčbu hrazenou ze zdravotního pojištění. Léčba byla ovšem vedena ve velmi direktivním duchu. Alkoholismus byl považován za diagnózu, která má podobný průběh u všech postižených (stejně jako třeba zrakovka), a proto byly vytvořeny i jednotné léčebné postupy, kterým se musel každý pacient podřídit.

Tak jednoduché to ovšem není. Závislost na alkoholu má mnoho fází a podob. V dnešní době je chápána jako složitý, bio-psycho-sociální jev. *Biologickou* stránkou závislosti se rozumí geneticky daná míra zranitelnosti při styku s touto návykovou látkou. Důležitou roli hrají dále *psychologické aspekty* závislého chování a osobnost konzumenta. *Sociální* prostředí, tj. výchova, partnerské, přátelské i profesní zázemí, se na vzniku a udržení závislosti podílí nepochybně také. V některých teoriích se k tomuto trojdimenzionálnímu modelu přidává ještě čtvrtá, *spirituální* dimenze. Alkohol může utlumovat pocity vnitřní prázdnoty, neschopnost nalézt uspokojující smysl života, tedy nenaplněnou potřebu náboženského i nenáboženského spirituality.

PSYCHOLOGICKÝ KONTEXT

UMĚLCI JAKO OHROŽENÝ DRUH

Každý umělec je samozřejmě individuální osobnost, můžeme se ale opřít o určité obecné rysy, které se vztahují k hereckému talentu. Vraťme se přitom ke čtyřdimenzionálnímu pojetí alkoholismu. *Biologickou* stránku závislosti přitom nechme stranou. Pokud máme alkoholika v rodině, nezbude nám nic jiného, než to přijmout. Měli bychom však věnovat zvýšenou pozornost našemu vztahu k návykovým látkám a uvědomit si, že jsme v tomto ohledu křehčí nežli naše okolí.

Po *psychologické* stránce to má řada umělců opravdu náročnější, jedním z předpokladů uměleckého nadání bývá zvýšená emotivita, tj. schopnost prožívat emoce hlouběji a intenzivněji. S touto schopností se pojí i empatie, která nám dovoluje spoluprožívat emoce druhých lidí, a ta také bývá základem pro herecký talent (jistě jste se v rozhovorech s herci už dočetli, že svoje role žijí, nikoliv napodobují).

Zvýšená emotivita je dispozice, která na jedné straně umožňuje prožít barevnější život, na druhé straně nás ale činí i zranitelnějšími vůči úzkosti, smutku, hněvu apod. Emotivnější lidé mají často potřebu určité příznivé pocity, jako je např. radost, veselí nebo uspokojení z úspěchu, umocňovat. Alkohol se zprvu nabízí jako snadný prostředek k tomu, jak pozitivní emoce zesilovat a ty nepříjemné vypírat.

U řady herců lze předpokládat permanentní nároky na paměť, motivaci či kreativitu. To jsou kognitivní funkce, jejichž výkonnost zcela přirozeně kolísá v důsledku duševního i tělesného vyčerpání. Alkohol se zprvu aktivizuje naše myšlenkové procesy, přináší inspiraci a nové nápady. Nebudu se rozepisovat o tom, že při dlouhodobějším užívání tyto funkce výrazně oslabuje. Strašení totiž nepovažuji za optimální zbraň, jak s počínající závislostí bojovat. Přesto bych zde chtěla varovat před jedním jevem, se kterým se v praxi setkáváme čím dál častěji. V uměleckých kruzích se stal oblíbeným doplňkem alkoholu kokain, který povzbuzující účinky zvyšuje a prodlužuje. Tato kombinace má po určité době do slova devastační důsledky, způsobuje značné výkyvy psychické výkonnosti, nesesitelné stavy úzkosti, deprese a někdy i chorobné nedůvěřivosti, žárlivosti, paranoie a agrese. Po uměrně krátké době přestává být konzument schopen běžného fungování a je nucen dávky zvyšovat.

Ani z hlediska *sociální* složky vzniku závislosti se herci nepohybují v bezpečném prostředí. Alkohol a stimulační drogy jsou v uměleckém prostředí tolerovány, k zábavě patří často neodmyslitelně a abstinovat věru v tomto prostředí nemá smysl. Často se tak musí společenského života raději zříci. Večírky ovšem nejsou jen formou rozptýlení, ale často i místem získávání nových kontaktů a pracovních příležitostí.

Potřebu *spirituality* můžeme charakterizovat jako potřebu něčeho, co je nám transcendentní. Může to být touha dotknout se nějakého vyššího principu, nalézt smysl života, který převyšuje cíle vedoucí k uspokojení.

jení našich materiálních potřeb nebo potřeb našeho ega, jako jsou úspěch, uznání či sláva. Lze ji chápat jak v náboženském, tak v zcela nenáboženském smyslu. Ne každý se s touto výzvou setká. Nenaplněná spirituální potřeba může u některých lidí vést k tzv. existenciální úzkosti a je živnou půdou k tomu, aby vyhledávali snadný způsob, jak ji přehlušit.

JAK Z BLUDNÉHO KRUHU VYSTOUPIT?

Máte-li umělecké vlohy, přestaňte raději pít, protože patříte k poněkud ohroženému druhu. A když už pijete, tak dbejte na to, aby maximální spotřeba alkoholu byla jedna sklenka vína denně, přičemž nejméně tři dny v týdnu je třeba abstinovat. Tak by asi zněla jednoduchá, ale i trochu knížecí rada.

Mnozí z nás nechtějí své návyky změnit a jiní je zase ani schopní změnit nejsou. Každému, kdo pije, bych doporučila, aby svoje alkoholové zvyklosti alespoň pozoroval. Množství není to jediné kritérium, protože závislost není spravedlivá. Někdo může „pít první ligu“ a stane se funkčním alkoholikem. Jeho život sice ztratí určité kvality, svým pitím si přivodí značný úbytek kognitivních sil a různá tělesná poškození, ale v podstatě je schopen takto fungovat dlouhodobě. Jiní lidé jsou zranitelnější, alkoholismu propadnou mnohem dříve, i když pijí třeba mnohem méně, jejich závislost je devastující, spojená se ztrátou profesního, partnerského a někdy i rodinného zázemí.

V určité chvíli třeba zaznamenáme, že to s pitím trochu přeháníme. Nejjednodušším řešením je tyto nepříjemné myšlenky zahnat. Není to totiž zrovna povzbuzující pocit, proto často automaticky naskočí první obranný mechanismus, který říká: vždyť mám vlastně všechno pod kontrolou, někteří kamarádi přece pijí ještě mnohem více. Když tak to někdy časem omezím...

Přítom právě na začátku závislostní kariéry je nejsnadnější nastavit výhybku a vrátit se na bezpečnější cestu. V této chvíli potřebujeme trochu odvahy, abychom si začali pokládat otázky. Co mi alkohol vlastně doopravdy dává? Piju impulsivně a ani nevím, kdy, proč a kolik jsem toho vypil? Chci si jen občas plánovaně pochutnat na dobrém víně, užít si společenského života, nebo je za tím i něco víc?

Můžeme tak vystopovat určité vysoce rizikové vzorce pití a začít je bořit. Bud' sami, nebo s pomocí odborníka. Pokud alkohol užíváme jako prostředek k rozpouštění úzkosti, nespavosti nebo deprese, jedná se o tzv. *sebedemikační* pití. Tady je zjevně nutné odstranit v první řadě příčiny. Na tomto místě se nabízí cílená psychoterapie, která mnohé úzkostné a depresivní stavy vyřeší a kterou je v závažných případech možno podpořit i šetrnými léky. Také je třeba pochopit, že právě v tomto duševním rozpoložení pro nás alkohol je a bude nejvíce nebezpečný. Pokud nezasáhneme včas, závislost se v nás zabydlí. I kdyby se nám později podařilo s depresí zatočit (což je při nadměrné konzumaci vzhledem k neurochemickému působení alkoholu v mozku téměř nemožné), bude už fungovat jako samostatná diagnóza.

Někteří lidé dokáží určitou dobu pít v podstatě umírněně. V jednu chvíli jako by se jim veškerá kontrola vymkla z rukou, pocítí mimořádně silnou touhu se opít, utéct do jiné reality a „vyresetovat“ svoji unavenou mysl. Většinou pak říkají nebo dělají věci, které si vůbec nepamatují. A takový tah se často pořádně protáhne, někdy až do druhého dne. V tomto případě se jedná o *excesivní* vzorec alkoholismu. Stojí za ním většinou kumulace psychologického stresu, který nezpůsobují jen vnější stresory, ale především naše zažitá sebedestrukční myšlenkové vzorce. V psychologii se někdy označují jako „hlas vnitřního kritika“. Ten nás nejen kontroluje a soudí, ale i úkoluje a stanovuje nároky na sebe sama. Hlas kritika potřebujeme, jinak by se z nás stali pasivní bytosti s absencí svobody. Je-li však jeho hlas příliš silný, začne omezovat naši vnitřní svobodu a ubírá nám duševní energii. Alkoholový exces se tak stává jediným prostředkem, jak ho čas od času umlčet a zažít pocit svobody či celkového uvolnění. V takovém případě je na místě revize našich ustálených myšlenkových a emočních rituálů a otázka, které z nich nás brzdí a vyčerpávají.

Někdo zase pije pravidelně, neopíjí se sice do nemoty, ale bez alkoholu nevydrží mnohdy ani jeden den. Tomu se říká *udržovací* vzorec pití. Alkohol postupně vytlačuje další cesty a stává se jedinou formou odměny či relaxace. To se může stát z mnoha důvodů, někdy je na vině absence základních psychohygienických pravidel a stačí realizovat změny v našem životním rytmu. V cestě prožití pocitu odměny a úspěchu si stojíme sami. Srovnáváme se neustále s okolím, čímž vlastně urážíme naši jedinečnou individualitu. Tento vzorec je nebezpečný tím, že jakmile se změní vnější okolnosti k horšímu, zažijeme osobní porážky či ztrátu někoho blízkého, začne se množství alkoholu nutné k *udržení* určitého stavu pohody zvyšovat.

Samozřejmě existují i jiné, důležitější rizikové vzorce pití. K častým patří pití o samotě, konzumace alkoholu na lačný žaludek nebo přepíjení emočního stresu vyvolaného konfliktem či kritikou. Vydáme-li se na cestu hlubšího sebepoznání, můžeme objevit i naše individuální rizikové vzorce.

Kontrolovaná konzumace alkoholu je terapeutická metoda pro ty, kteří již tančí na velmi tenkém ledě.

Tento druh terapie má v Americe a západní Evropě trvalé místo déle než dvacet let. V Evropě se o jeho rozšíření zasloužil progresivní adiktolog a profesor psychologie Joachim Körkel. Kontrolovanou konzumaci alkoholu nelze zaměňovat s prostým řízeným snižováním dávek. O to už se většina pijáků sama pokoušela buď bezúspěšně, nebo pouze s přechodným efektem. Terapie kontrolované konzumace nás učí rozeznávat vnitřní i vnější okolnosti pití, které jsou pro vznik závislosti mimořádně nebezpečné, od těch méně rizikových. Kontrolované pití totiž také znamená naučit se za určitých okolností abstinovat. V rámci léčby pak společně s klientem hledáme alternativní cesty a ošetřujeme psychologické příčiny nutkání používat alkohol jako náhradu toho, co nám chybí, nebo jako prostředek, který nám pomáhá určitě stavy přehlušovat.

LED SE PROBOŘIL

Pokud se propadneme do hlubších stádií závislosti, začínají se jednotlivé psychologické motivy slévat a dominantním motorem k pití se stává odstranění nepříjemných duševních a tělesných stavů, které jsou přímým důsledkem odnětí návykové látky. O tom, že je situace vážná, může svědčit i mnoho dalších konkrétních ukazatelů. Trpím při konzumaci opakovaně ztrátou paměti? Zanedbávám své dřívější zájmy, nebo se mi v důsledku pití rozpadl vztah? Chovám se často proti svým

Ilustrační foto pochází z inscenace „o významu oslav dějinných událostí“ *Konzervátec* (režie Kamila Polívková); diváci mají poslední možnost představení zhlédnout 8. a 24. října 2020 v divadle Komedie.

FOTO: PATRIK BORECKÝ

vlastním zásadám tak, že třeba v opilosti řídím, věnuji se dětem, nebo vystupuji na veřejnosti? V tomto stádiu se již bez zbytečné změny způsobu našeho života neobejdeme.

Abstinence bude prvotním předpokladem k tomu, abychom se zbavili silné fyzické a psychické touhy se napít. Po určité době však tělesná potřeba odezná a ke slovu se budou znovu hlásit psychologické potřeby. Jestliže závislý neprojde někdy trnitým údolím hlubšího pochopení svých potřeb i slabostí a nenajde cestu, jak je řešit alternativním způsobem, stane se z něj nespokojený, znuděný či rezignovaný abstinents. Tím se ale opět ocitá na tenkém ledě, skrze který se pak může snadno propadnout k relapsu. Slavný filozof a psychoterapeut Viktor Emanuel Frank charakterizuje závislost jako přechodnou ztrátu smyslu života. Závislý musí tento smysl opět najít.

MARIE FUNKE

autorka je psycholožka a působí v Centru psychologické a psychiatrické péče Adicare

A ZNIČUJÍCÍ ZÁVISLOSTÍ

ZVÍŘECÍ TERAPIE

MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ OD ROKU 2019 POŘADJÍ VEŘEJNOU FINANČNÍ SBÍRKU VE PROSPĚCH PÉČE O PACIENTY NEMOCNICE MILOSRDNÝCH SESTER SV. KARLA BOROMEJSKÉHO V PRAZE. VE FOYER DIVADEL ABC, KOMEDIE A ROKOKO BYLY UMÍSTĚNY KASIČKY, DO KTERÝCH MOHOU DIVÁCI PŘISPÍVAT LIBOVOLNOU ČÁSTKOU – PENÍZE PUTUJÍ PRÁVĚ NA ZVÍŘECÍ TERAPIE.

V NEMOCNICI MILOSRDNÝCH SESTER SV. KARLA BOROMEJSKÉHO V PRAZE NABÍZEJÍ VEDLE BĚŽNÉ ZDRAVOTNÍ PÉČE TAKÉ PROGRAMY, KTERÉ ZPESTŘUJÍ POBYT DLOUHODOBĚ HOSPITALIZOVANÝM PACIENTŮM. JSOU TO KONCERTY, PŘEDNÁŠKY, BESEDY SE ZNÁMÝMI OSOBNOSTMI, MUZIKOTERAPIE NEBO NÁVŠTĚVY TERAPEUTICKÉHO PSA. A PRÁVĚ TY INSPIROVALY ROZJEZD NEJNOVĚJŠÍHO, ZCELA UNIKÁTNÍHO PROJEKTU, JEHOŽ SE PACIENTI „U BOROMEJEK“ MOHOU ÚČASTNIT.

V čase, kdy se lůžková oddělení nemocnic otvírají návštěvám, setkává se několik pacientů ve stínu vzrostlých stromů přilehlé zahrady. Seniors sem přivezli z oddělení ošetřovatelských lůžek a paliativní péče jejich příbuzní a zdravotnický personál. V jiný den by se možná jen potěšili výhledem na Pražský hrad nebo Strahovský klášter, tentokrát však čekají na příjezd Terezy Honců ze spolku Caballinus. Lépe řečeno čekají na koně, které má toto občanské sdružení speciálně vycvičené a certifikované pro hipoterapii. Ještě než hodina začne, dostávají její účastníci poslední instrukce: nasadit nezbytné roušky, nekřičet, nebát se.

„Koně za vámi přijdou a vy si je pohladíte, ten bílý se jmenuje Senátor a běžová kobylka je Hoogy, kdo z vás si už někdy hladil koně?“ „Jéje, já už v životě hladila koní!“ ozývá se jedna ze senierek, ostatní se však tváří spíš nezájímavě či trochu zvědavě. Když ale bělouš Senátor přichází k prvnímu pacientovi, ten se hned rozpovídá: „Já byl s rodiči kdysi ve Vídni, v Prátru. A tam mě posadili na jakéhosi poníka, to jsem poprvé jel na koni...“ Dnes se na koni sice nesveze nikdo, koník pod dohledem cvičitelky ale postupně obejde všechny, kteří o to stojí. Přijde, nakloní se a nechá se hladit a laskat. Jedná se o jednu z forem hiporehabilitačních aktivit, na kterou se většinou cvičí miniaturní koně s dobromyslnou a empatickou povahou.

Přesně takové koně hledala fundaiserka nemocnice Dagmar Kuncová, když vymyslela projekt dotykové hipoterapie pro dlouhodobě a nevléčitelně nemocné pacienty. „Hledali jsme koně se speciální licenci a nakonec jsem oslovila sdružení Caballinus, protože jejich koně pracují s kojenci už od dvou měsíců – většinou s dětmi s neurologickými onemocněními, Downovým syndromem, autismem nebo dětskou mozkovou obrnou. Tito koně musí být extrémně klidní, což jsem potřebovala. S hipoterapií pro ležící pacienty nemá nikdo zkušenosti, a přestože koně, které k nám Caballinus přivezl, jsou velmi spolehliví, nikdo z nás do poslední chvíle nevěděli, co se stane, až kůň přijde k lůžku.“

Také Tereza Honců, předsedkyně spolku, potvrzuje, že nebylo vůbec jisté, jak budou jejich koně reagovat na dospělé. Na druhou stranu koníci jsou zvyklí na děti s omezenou pohyblivostí a podstata terapie se s věkem pacienta nemění – nemocný člověk vnímá koně při kontaktu všemi smysly a zvláště dotyk mu pomáhá odbourávat nedůvěru, úzkost a obavu. To se prokazuje ve skupině pacientů z oddělení ošetřovatelských lůžek: počáteční rozpaky zmizely, někdo se s koníkem nechá

vyfotit pro příbuzné, jiný senior si vybavuje, že jakýsi král, když prohrával bitvu, sliboval království za koně, a další upesňuje, že to byl přece Richard III. v bitvě u Bosworthu.

Zatímco Senátor rozproudil zábavu a jde se se svou cvičitelkou za odměnu projít po zahradě, kobylka Hoogy stojí u lůžka pacienta z oddělení paliativní péče. Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského je patrně jediným zařízením svého druhu, které hipoterapii umožňuje nevléčitelně nemocným, nepohyblivým pacientům. Také pro spolek Caballinus je spolupráce exkluzivní a nechtěl by tento druh terapie poskytovat masově nebo komerčně. „Návštěva nemocnice pod Petřínem je pro nás vždy výjimečný zážitek a srdcovka,“ říká Tereza Honců.

Její slova jako by svým chováním chtěla potvrdit Hoogy, která působí, že se pro tuto „práci“ narodila. Sama od sebe se u lůžka zastaví, zadívá se nemocnému zpříma do očí a udržuje vzájemné propojení. Neucukne, přestože ji obtěžuje hmyz, a nechá pacientovu ruku ležet na svém chřpí, i když tento dotek vnímá každý kůň jako velmi intimní. „Ona je snad jediná taková na světě,“ obdivuje empatickou kobylku Dagmar Kuncová. Je vidět, že z úspěšné terapie se raduje i personál a úlevou je rovněž pro příbuzné, kteří pacienta doprovází.

Ve své nejběžnější podobě je hipoterapie fyzioterapeutickou metodou, při níž kůň nese pohybové znevýhodněného pacienta na hřbetě a tím mu aktivuje postižená místa. Efekt dotykové hipoterapie tak, jak probíhá pod Petřínem, je spíše psychologický – přítomnost zvířete pacienty uklidňuje a pomáhá jim například překonávat strach

z nemocničního prostředí. Na nevléčitelně nemocné pak působí zvíře hlavně v rovině emocionální. Pacienti z paliativních lůžek už mnohdy nedokážou ani mluvit a kůň s nimi naváže těžko popsateľné spojení, které se nikdo v okolí neodvažuje přerušovat. „Pro nás je velkou radostí a odměnou třeba jen to, že se člověk usměje nebo zvedne ruku a koně pohladí,“ vysvětluje Dagmar Kuncová a vzpomíná také na pacientku, která vůbec nekomunikovala: „Od chvíle, kdy ji k nám přivezli, neřekla ani slovo, nemluvila s doktorem, ošetřovateli ani vlastně ošednou rodinou. Až s koněm. Když k ní přišel, začala všechno říkat jemu.“

Setkání se pomalu nachyluje ke konci, stihli se tu vystřídát tři pacienti z paliativního oddělení a nejméně osm z následné péče. Senátor a Hoogy přijímají z jejich rukou jablka a mrkve jako zaslouženou odměnu. Byla to sedmá hipoterapie, kterou se Dagmar Kuncové povedlo od března pod Petřínem uskutečnit. První hodiny byly poznamenány chladným počasím, zasáhla je protikoronavirová opatření a v létě je zase Caballinus plně vytíženým ozdravním pobyt pro nemocné děti mimo Prahu. V září ale „u boromejek“ plánují rozjet hipoterapeutický projekt opět naplno.

PSÍ NĚHA

Bez zvířecích návštěv nezůstanou pacienti ovšem ani v zimě. Cvičitelka Jana Drvotová se psem Artušem dochází do nemocnice už od ledna loňského roku. Stejně jako hipoterapie, může mít canisterapie vedená zkušeným fyzioterapeutem přímý léčebný účinek nebo se zaměřuje na psychologickou podporu a rozptýlení pacientů. Pod Petřínem

Děkujeme Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze a pacientům za svolení s publikováním fotografií.

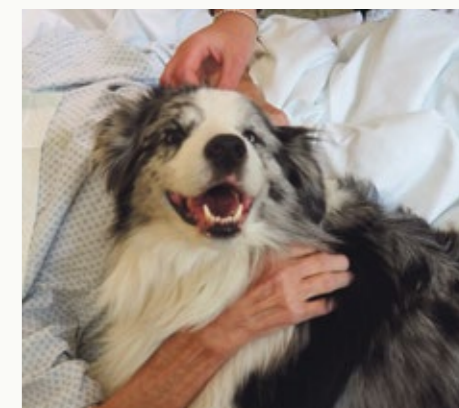

FOTO: AUTORKA ČLÁNKU

probíhá různě, já jsem pozvaná na venkovní hodinu. Jenže nakonec se musíme kvůli dešti přesunout do auly a pacienti zůstanou jen čtyři. Artuš se přesto věnuje primárně venkovním aktivitám – hledá pamlsky pod barevnými kalíšky a nosí seniorům míček. Jana Drvotová je povzbuzuje, aby si pejska přivolali, odměnilí jej nebo mu zadali úkol.

Přítom se jich ptá na jejich zkušenosti se psy a snaží se je rozmluvit. Ale nakonec se s Artušem všichni radši pořádně pomazlí a vrátí se do svých pokojů. Cvičitelka mi přibližuje další rozměr zvířecích terapií: „Artuš si pohladí rád, ale taky se těší ven.“ Potvrzuje to i Dagmar Kuncová a dodává: „Canisterapii berou pacienti jako společenskou událost. Jasně, pohladí si psa, ale chtějí si taky popovídat s člověkem. Máme hodně mimopražských pacientů, za kterými jezdí rodiny zřídka a jiná návštěva než Artuš z nimi nepříjde. To potom počítají čas jen od návštěvy k návštěvě.“ Jana Drvotová si to zjevně uvědomuje a cestou k paliativním lůžkům nakukuje do pokojů a s Artušem zdraví i ty, kteří dnes do auly nepřišli. S každým prohodí pár slov, o budoucnosti se tady moc nemluví, a tak se vzpomíná... Za dobu, co sem dochází, si musela zvyknout, že příště tu může potkat zas někoho jiného: „Mluvila jsem tady s devadesátiletou paní, která říkala, že se bojí psů a nikdy si žádného nepohladila. Artuš se nakonec pohladila. A zemřela týden na to...“

Artušovou poslední zastávkou je paliativní pacient, který nemůže mluvit ani se příliš hýbat. Zdá se, že když mu pes vyskočí na peřinu a přitulí se, přítomnost zvířete jej uklidňuje. Artuš je jeho cvičitelka líčí jako univerzálního terapeutického psa, s nímž může dělat hravé hodiny ve školkách, ale

také polohování v posteli. Přijde mi, že druhá varianta Artušovi vyhovuje víc. V nemocniční posteli by klidně usnul. Nakonec dostane aspoň povolení vyběhnout na zahradu, kde odpočívá v mokré trávě. I zvířecí terapeuti jsou totiž po své směně psychologicky a fyzicky vyčerpaní.

TEREZA LINHARTOVÁ
autorka je publicistka

CANISTERAPIE SE DEFINUJE JAKO LÉČEBNÝ KONTAKT ČLOVĚKA A PSA, VYUŽÍVAJÍCÍ POZITIVNÍHO PŮSOBNÍ PSA NA ZDRAVÍ ČLOVĚKA, RESP. NA JEHO PSYCHICKOU, FYZICKOU A SOCIÁLNÍ PODOBU. ZDROJ: WWW.CANISTERAPIE.ORG

HIPOTERAPIE JE JEDNOU Z LÉČEBNÝCH HIPOREHABILITAČNÍCH AKTIVIT, KTERÁ PRIMÁRNĚ VYUŽÍVÁ PŘIROZENÝ POHYB KONĚ JAKO REHABILITAČNÍ PRVEK. HIPOREHABILITACE ZAHRNÚJE TAKÉ DALŠÍ METODY, PŘI NICHŽ SE SETKÁVÁ KŮŇ S ČLOVĚKEM SE ZDRAVOTNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM NEBO SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI A POZITIVNĚ NA NĚJ PŮSOBÍ. ZDROJ: WWW.CABALLINUS.CZ

PALIATIVNÍ PÉČE JE OBOR, KTERÝ SE VĚNUJE POKROČILE NEVLÉČITELNĚ NEMOCNÝM. CÍLEM JE UDRŽENÍ MAXIMÁLNÍ DOSAŽITELNÉ KVALITY ŽIVOTA NEMOCNÉHO, PODPORA PACIENTA I JEHO BLÍZKÝCH V PROCESU PŘIJETÍ ZÁVAŽNÉ ŽIVOT OHROŽUJÍCÍ NEMOCI. ZDROJ: WWW.NMSKB.CZ

POSLEDNÍ HEREC

Miky neplánoval, že se nechá zavřít. I když si to kdysi představoval, to se ale vůbec nejednalo o tohle divadlo. Včera usnul v šatně, a když šel vrátit, nevíšiml si ho pod županem, který měl v inscenaci *Oblomov* na sobě René Podracký; i ta šatna byla jeho, jenom ho zkosil infarkt.

Miky se pod župan stulil, právě tu poprvé odehrál svou pohostinskou čurdu a pak se s kolegym opil. Tedy opil se hlavně on, oni odešli domů.

Na základě nařízení ministra zavřeli divadlo a on se nedostal ven. Jistě by se mohl dát vysvobodit, jen si řekl proč, elektrika jde, záchod splachuje a aspoň studená voda do umyvadla teče. Po době hladovění začaly zavážet první restaurace a hospody a Miky si objednával s gusem. Na účtu toho moc neměl, ale dva tisíce mu šustily v peněženke, jako by si je byl vybral v nějakém prozření věcí přístích. Postupně je utrácel, přece jen kartu hubenou jako vysokohorská koza šetřil, ale pořad mu ještě zbývalo.

Zprávy o průběhu šíření pandemie a zavedení karantény sledoval na mobilu, ten zas tolik energie nesežere, když je nabíječka, a kdyžby ho chtěli „trasovat“, mají smůlu, polohu prozradit zamít. Stejně neměl kde bydlet, výpověď z nájmu dostal ještě předtím, než začal platit zákon období nouze.

Rozsvěcet si mimo šatnu netroufal, pohyboval se po černočerném divadle jako krysa a svítil si mobilem. A jak se hned ten druhý večer cítil svobodný – a osamělý (něco se vždycky musí zaplatit) – pobavilo ho, že nedokázal najít cestu na jeviště. Narazil na zamčené dveře, ale něco mu uvnitř hrudi říkalo, že na jeviště se sakra cesta nezamkne.

Potom tu cestu našel a smál se sám sobě, jak byla jednoduchá. Přece tudy vlevo, poté vpravo a hned zas vlevo a lup!, jsem v šálách.

Poté hrál opravdové divadlo pro slepé a hluché.

„Ani tak nehoří
svíčka farářovi,
jako se bělají
mojí milé nohy...“

Zpíval a nikdo ho neviděl, nikdo neslyšel. Ale byl přesvědčený, že to dává dobře, ostatně si sám sebe nahrál. Potom se uklonil. Byl si jist, že tam to publikum je, a děkoval se o něco déle, než bylo nutno. A pak ještě jednou, no a co.

Hlediště bylo tak temné, že by to klidně mohla být díra do pekla. Ostatně jeviště taky.

Žíznil netrpěl, pil vodu z kohoutku umyvadla na záchodě. Našel i kuchyňku,

respektive její dveře, ale ty byly zamčené, zásoby čaje, kávy a cukru nedostupné. Byly tam konvice a mikrovlnka! Smůla.

Měl hlad jak herec, ale říkal si, že je dobré si to vyzkoušet. Vlastně to chtěl vzdát, dvakrát, ale pak otevřel zadní požární dveře do noci a nasával vůni liduprázdné ulice, byla jarní zima na Vysočině, v Praze, žádná Sibiř. Kdyby vyšel na chodník a nechal dveře zapadnout, už se do divadla nevrátí. To určitě.

Vrátil se na gauč v šatně a kupodivu rychle usnul, takové úžasné objevy, jako jsou nezamčené dveře, herce vyčerpají.

Hýčkal si představu, jak tam pod županem ležel, že zítra půjdou ty dveře zase otevřít. Že je to tenhle typ dveří – dveří, co slouží tomu účelu, co mají.

Ráno se probudil s nepřijemným pocitem, že je v nesprávnou dobu na nesprávném místě. A patero zamrknání slepených očí mu to potvrdilo: ztemnělá herecká šatna v divadle, které mělo na kahánku už před krizí. Co on tady dělá? Podřadný hereček. Host v podepizodní roli.

Zavolal mámě. „Jooo, jsem v pho. Neee, nic mi neposílej, peníze mám. Jasně, v karanténě na podnájmu. Děláme ty videokonference, zkoušíme pořad. Sou ze mě nadšený, sem dobrej, přestožeš tomu nikdy nevěřila. Tak čau... Simča? Jaká Simča? Aha, TA Simča. No, s tou jsme se rozešli už dávno před tím průserem. Jo, já vim, že je to dobře, s herečkama nechodit... Ne, nepotřebuju, aby se o mě někdo staral, postarám se sám, mamí. Přijedu, jak budu moct a ten vir už nebude nebezpečnej. Ostatně je nebezpečnej pro tebe, než pro mě... Jak že sem drzejí? Sem jenom realista... No to snad nemyslíš vážně, já že tě zanedbávám? Vždyť mi to přikazuje ministerstvo! Odmítám se hádat... Tak čau.“

Ty vole, Simča, co se s ním rozešla. Kdyby se do ní jak teenager nezabouch, mohlo by být mnohem líp. Jenže tohle, tydlety díry do srdce, jsou teď tak relativní. Lepší než díry do plic.

První dovezené pho chutnalo líp než všechny dobroty baštěné v dětství, sorry, mamí. Potom matiné. Protože se cítil pořád jako dítě – a nejasně tušil, že se tak bude cítit zhruba do sedmdesáti – dětské knížky i dětská představení vždy odmítal. Teď to těm nevyvinutým lidičkám musel dát.

Skočil na jeviště. Sice měl na sobě jenom obyčejné triko a kalhoty, ale koho to zajímá?

„Prosím tě, nakresli mi beránka,“ řekl hlasem, který nepoznával.

„Co tu děláš?“ odpověděl jiným hlasem, velice překvapeným.

„Prosím, nakresli beránka,“ zopakoval tím prvním hlasem a v duchu poděkoval hlasové školitelce paní Berenice, že ho tak potrápila. Kdyby nepotrápila, už teď by ho z té exprese v hlasivkách začalo škrábat v krku a vydržel by tak půl hodiny, víc ne.

„Já neumím kreslit.“

„To nevádí. Nakresli mi beránka.“

To nevádí... Síla toho argumentu ho na chvíli posadila a jen se nad ní rozpíval. Všechno ten teror gymnázia, ten matčin důraz na studijní výsledky. Nakonec to nějak vydřel, odmaturoval, všechny učitele a spolužáky až na výjimky zavraždil (v předstávách) a utekl k divadlu, na soukromou školu, kterou si platil z brigád. Potom ho vzali na DAMU a teď je rok po, ale bez stálého angažmá.

I když, napadlo ho, tohle je to nejlepší angažmá, v jaký jsem moh doufat. Skončí asi brzo, ale co, život taky skončí brzo.

Vstal a dohrál *Malého prince* tak, jak si knížku pamatoval. Nikdy jí moc nerozuměl, jenomže teď, po té dvouhodinové vlastní dramatizaci a sólo inscenaci, ji možná trochu pochopil.

Odpotácel se do šatny, chvíli jen vyčerpaně ležel a pak se rozhodl zahřešit. Protože neměl pojem o čase, musel se na mobilu přesvědčit, že není deset večer, ale teprve půl šesté v podvečer. A kousek odtud mají otevřené okýnko.

Vypláchl vazu po Podrackém, vzor brusel, která mu připomínala volavku. Nebylo úplně vhodné, že je vysoká bezmála půl metru a má úzké hrdlo, a donesl si ji k hospodě vzdálené čtyřicet metrů od divadla. Jak hospoda avizovala na internetu, otevřela improvizované okénko a přes něj prodávala pivo, i čepované, do přinesených nádob, což byl v Praze tehdy unikát a brzy nato to stejné zakázali.

Výčepní se váze chechtal. „Je to takovej challenge,“ pípнул Miky, „jestli víte, co to je.“

„Jo, vim,“ nepochyboval výčepní a naplnil vazu pěnou po okraj.

K tomu do krabičky chleba a dva utopence. Miky se vracel do divadla jako ta nejmšťastnější bytost na světě. Dveře přivřeně co nejtěsněji, zajištěné korkovým špuntem, který našel pod gaučem v Podrackého šatně, se stále daly otevřít.

Po rané večeri studoval roli, jak si ji pamatoval, všechno po paměti, jasně i s dírama a voknama.

V osm vystoupil na jeviště. Celé to odehrát nemohl, příliš mnoho postav, asi jako je příliš mnoho not v Mozartových operách, tohle je komořina, žádná promořena.

Hrál už hodinu, místy se vracel a opravoval, vzpomínal na text, ale kdo tu byl, aby mu nadával?

„A zde je příčina, proč naše neštěstí tak dlouho žije, vždyť kdo by snášel bič a výsměch doby, pyšných a mocných ve svém pohrdání, bol lasky zhrzené a průtah práva, nestoudnost úřadů a kopance, jež trpí nemá zásluha od hrubců, když sobě sám si může zjednat mír jen tenkou jehlou? Kdo by vlekl břímě, pod tíží života se v potu svíjel? Jen hrůza před něčím po smrti – neznámý

kraj, od jehož hranic žádný poutník se nevrací – nám zchromí vůli a nutí nás spíš snášet zlo, jež máme, než prchat za jiným, jež neznáme?“

Strašně se zpotil, Nevrlův překlad *Hamleta* je ten nejtěžší, a přece ho měl nejraději, každý Čech má právo na ten svůj překlad, jsme národ překladatelů, tím si byl jist.

Odešel do šatny. Ležel na gauči jako Oblomov. Ohlížel se po líšce jako malý princ. Potom, než šel pokračovat do ještě horšějšího konce, koukl do mobilu. Dvakrát mu volala Simča, pak poslala zprávu: „Co

je s tebou, Miky? Tvoje máma má o tebe strach.“

Už zmáčkl zelené sluchátko, a pak ho začervenil. Namísto toho odpověděl textovou zprávou: „Sorry, ted' nemůžu. Ted' hraju.“

Simča může počkat, protože tohle se už nemusí vrátit.

Šel na jeviště a dohrál to.

Co jiného zbývá?

MILOŠ URBAN
autor je spisovatel

FOTO: ZDENĚK VELEN

TIPY

09

KANIBALKY 2: DAVID DRÁBEK
SOMRAK REŽIE: DAVID DRÁBEK
STARCŮ

Co se stane, když si podnikavý miliardář vezme seniory jako rukojmí svého politického projektu? Ptáte se, jestli je tahle země taky pro starý? Odpoví vám *Kanibalky 2*, nejčernější satira naší současné reality.

ROKOKO 11. 9. 19.00
21. 9. 19.00

VOJNA LEV NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ
A MÍR REŽIE: MICHAL DOČEKAL

Stěžejní dílo světové literatury se vrací po půl století na pražská jeviště a spolu s ním celá škála postav, procházejících jednou z rozhodujících kapitol evropských dějin. Co člověk musí milovat a co nenávidět? A jaká síla tomu všemu vládne? Přátelství, láska a smrt na pozadí požáru světa.

ABC 4. 9. 19.00
8. 9. 19.00
24. 9. 19.00

ABC

- 1 ÚT 19.30** A. Miller **SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO**
- 3 ČT 19.00** L. N. Tolstoj **VOJNA A MÍR** Předpremiéra
- 4 PÁ 19.00** **PREMIÉRA** L. N. Tolstoj **VOJNA A MÍR**
- 6 NE 19.00** **ONDŘEJ HAVELKA & MELODY MAKERS: NEJKRASŠÍ KUSY SAISONŮ** Koncert
- 8 ÚT 19.00** L. N. Tolstoj **VOJNA A MÍR**
Předplatitelé sk. V + Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně
- 9 ST 19.00** W. Russell **SHIRLEY VALENTINE**
- 11 PÁ 19.00** W. Russell **SHIRLEY VALENTINE**
- 12 SO 19.00** B. a A. Peasovi **PROČ MUŽI NEPOSLOUHAJÍ A ŽENY NEUMÍ ČÍST V MAPÁCH**
- 13 NE 19.00** **HOUSLE** Pronájem Divadlo Ungelt
- 14 PO 19.00** M. Vačkář, O. Havelka **ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE** 1. předpremiéra
- 17 ČT 19.30** R. Sonego, R. Giordano **VÍM, ŽE VÍŠ, ŽE VÍM...**
- 18 PÁ 19.00** M. Vačkář, O. Havelka **ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE** 2. předpremiéra
- 19 SO 15.00** P. Rut **PÍSNÍČKY Z ČERVENÉ SEDMY** Kronika MDP, na Malé scéně
- 19.30** **PREMIÉRA** M. Vačkář, O. Havelka **ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE**
- 20 NE 15.30** **MLUVÍCÍ RUCE 2020** Přehlídka tvorby neslyšících nejen ve znakovém jazyce
- 21 PO 19.00** B. a A. Peasovi **PROČ MUŽI NEPOSLOUHAJÍ A ŽENY NEUMÍ ČÍST V MAPÁCH**
- 22 ÚT 19.00** D. Drábek, T. Belko, D. Král **ELEFANTAZIE**
- 23 ST 19.00** W. Shakespeare **ROMEO A JULIE** Pro členy První řady a předplatitele za 100 Kč
- 24 ČT 19.00** L. N. Tolstoj **VOJNA A MÍR**
- 25 PÁ 19.00** **PREMIÉRA** E. Thompson **NA ZLATÉM JEZEŘE**
- 26 SO 17.00** M. Vačkář, O. Havelka **ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE**
- 27 NE 18.00** T. Kushner **ANDĚLÉ V AMERICE** + Lektorský úvod od 17.30 na Malé scéně
- 28 PO 17.00** N. V. Gogol **REVIZOR**
- 29 ÚT 19.30** A. Miller **SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO**
- 30 ST 19.00** V. Čermáková, K. Žantovská **TAXE ZASE OZVI**
První uvedení, literární matiné, na Malé scéně

ROKOKO

- 5 SO 19.00** **PREMIÉRA** L. Visconti **POSEDLOST**
- 8 ÚT 19.00** L. Visconti **POSEDLOST**
- 10 ČT 19.00** F. Zeller **OTEC**
- 11 PÁ 19.00** D. Drábek **KANIBALKY 2: SOMRAK STARCŮ**
Předpremiéra
- 12 SO 19.00** **PREMIÉRA** D. Drábek **KANIBALKY 2: SOMRAK STARCŮ**
- 14 PO 19.00** D. Grossman **PŘIJEDE KŮŇ DO BARU**
- 15 ÚT 19.00** D. Grossman **PŘIJEDE KŮŇ DO BARU**
- 16 ST 19.00** R. Gervais, S. Merchant **KANCL**
- 17 ČT 19.00** V. Mašková, P. Khek **ČAPEK**
- 18 PÁ 19.00** V. Mašková, P. Khek **ČAPEK**
- 19 SO 14.00** **PROHLÍDKA DIVADLA ROKOKO: ARCHITEKTURA A HISTORIE** Komentovaná prohlídka
- 19.00** E. Albee **KDO SE BOJÍ VIRGINIE WOOLFOVÉ?**
- 21 PO 19.00** D. Drábek **KANIBALKY 2: SOMRAK STARCŮ**
- 22 ÚT 19.00** Ch. Giudicelli **PREMIÉRA MLÁDÍ**
- 23 ST 19.00** D. Drábek **KANIBALKY: SOMRAK SAMCŮ**
- 24 ČT 19.00** L. Visconti **POSEDLOST**
- 25 PÁ 19.00** E. Kishon **ODDACÍ LIST**
- 26 SO 19.00** E. Kishon **ODDACÍ LIST**
- 28 PO 19.00** J. Pommerat **ZNOVUSJEDNOCENÍ KOREJÍ**
Předposlední uvedení
- 30 ST 19.00** Ch. Giudicelli **PREMIÉRA MLÁDÍ**

AKTUÁLNÍ INFORMACE
O PROGRAMU NALEZNETE NA
WWW.MESTSKADIVADLAPRAZSKA.CZ
ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA

KOMEDIE

- 9 ST 19.30** F. Grillparzer **SLÁVA A PÁD KRÁLE OTAKARA**
+ Lektorský úvod od 19.00
- 14 PO 19.30** **PREMIÉRA** podle S. Uhlové **HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE**
Koprodukce s Volksbühne Berlin
- 17 ČT 19.30** podle H. Ibsena **NEPŘÍTEL LIDU** *Lachende Bestien*
- 18 PÁ 19.30** **UDÍLENÍ POCT ZA ALTERNATIVNÍ UMĚNÍ A OCENĚNÍ PŘEHLÍDKY DIVADELNÍ FOTOGRAFIE**
- 19 SO 14.00** Krutý krtek **VIETNAMSKÉ POHÁDKY**
- 16.00** J. Orlová **SMRT DIVADLA!?**
- 16.30** J. Orlová **SMRT DIVADLA!?**
- 17.00** J. Orlová **SMRT DIVADLA!?**
- 18.00** M. David **PLANU!**
- 19.00** E. Pecénová **FIMBRIAE ATTACHMENT / PERFORMANCE / 2020**
- 20.30** S.d.Ch. **TUTÁČ NA TENERIFE**
- 22.00** J. Orlová **SMRT DIVADLA!?**
- 20 NE 19.30** L. Vagnerová **AMAZONKY**
Lenka Vagnerová & Company
- 23 ST 19.30** **PREMIÉRA** F. Barrouquère, M. Částková, B. Nechanická, M. Heriban **KRAJINOU SLZ**
Lenka Vagnerová & Company
- 24 ČT 19.30** podle S. Uhlové **HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE** Koprodukce s Volksbühne Berlin
- 25 PÁ 19.30** D. Bowie, E. Walsh **LAZARUS**
- 27 NE 14.00** D. Bowie, E. Walsh **LAZARUS**
- 19.30** D. Bowie, E. Walsh **LAZARUS**
- 28 PO 15.00** D. Bowie, E. Walsh **LAZARUS**
- 29 ÚT 19.30** podle A. Jiráska **HUSITSKÁ TRILOGIE (JAN HUS, JAN ŽIŽKA, JAN ROHÁČ)**
- 30 ST 19.30** F. Barrouquère, M. Částková, B. Nechanická, M. Heriban **KRAJINOU SLZ**
Lenka Vagnerová & Company

..PŘÍŠTÍ VLNA / NEXT WAVE...

TIPY

10 ABC

ZÍTRA SWING MARTIN VAČKÁŘ, ONDŘEJ HAVELKA
BUDE ZNÍTI VŠUDE REŽIE: ONDŘEJ HAVELKA

Po válce se v Praze „vařil jazz“ na každém rohu. Gejblíci, bedly a veškerá mladá cháska tančila a byla přesvědčena, že „tohle století bude americký a oni si ten svůj život užijou“. Do vlasti se vraceli lidé, co odešli před nacisty, jejich důvěřivé nadšení ze svobody nebralo konce. To je i příběh Matthew O'Macka, který přijíždí z Ameriky, v Hyberské ulici koupí dům a v něm pro svého syna, nadějněho saxofonistu a kapelníka, otevře swingovou kavárnu...

ABC 15. 10. 19. 00
27. 10. 19. 00

KONZERVATIVEC DAVID ZÁBRANSKÝ
REŽIE: KAMILA POLÍVKOVÁ

Máme dojem, že umíme určit, kdy přesně se co stalo. Věříme v posloupnost. V časovou osu. Mnohé věci a události jsme očíslovali. Války a republiky mají své dané pořadí, víme, co a kdy slavit. Ve skutečnosti však máme jen moře času. Každá minuta pohromadě je zázrak, zastavme se tedy na chvíli a uctěme společně přítomný okamžik.

KOMEDIE 8. 10. 19. 30*
24. 10. 19. 30
(*Pro členy První řady za 100 Kč)

- 1 ČT 19. 00** N. V. Gogol **REVIZOR**
- 2 PÁ 19. 00** E. Thompson **NA ZLATÉM JEZEŘE**
- 3 SO 14. 30** P. Klusák **JAROSLAV JEŽEK – DVORNÍ SKLADATEL OSVOBOZENÉHO DIVADLA** *Kronika MDP, na Malé scéně*
17. 00 L. N. Tolstoj **VOJNA A MÍR**
- 4 NE 15. 00** E. Thompson **NA ZLATÉM JEZEŘE** *Senior roku*
- 5 PO 19. 00** V. Čermáková, K. Žantovská **TAXE ZASE OZVI** *Literární matiné, na Malé scéně*
- 6 ÚT 11. 00** V. Čermáková, K. Žantovská **TAXE ZASE OZVI** *Literární matiné, na Malé scéně*
19. 00 W. Shakespeare **ROMEO A JULIE** *Den učitelů*
- 8 ČT 19. 30** D. Drábek, T. Belko, D. Král **ELEFANTAZIE**
- 10 SO 12. 00** **HERECKÝ KURZ PRO NEHERCE** *Malá scéna*
- 11 NE 19. 00** **KAREL PLÍHAL** *Přeložený koncert z 29. 3.*
- 12 PO 19. 00** A. Miller **SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO**
- 13 ÚT 19. 00** W. Russell **SHIRLEY VALENTINE**
- 14 ST 19. 00** J. Janků, P. Khek **TANČÍRNA 1918–2018**
- 15 ČT 19. 00** M. Vačkář, O. Havelka **ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE**
- 16 PÁ 19. 00** V. Havel **ŽEBRÁCKÁ OPERA** *+ Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně*
- 17 SO 15. 00** R. Sonogo, R. Giordano **VÍM, ŽE VÍŠ, ŽE VÍM...**
19. 00 R. Sonogo, R. Giordano **VÍM, ŽE VÍŠ, ŽE VÍM...** *+ Prohlídka zákulisí*
- 18 NE 10. 00** **PRAGUE PHOTO SHOW 2020** *Pronájem, přeloženo z 4. 4.*
- 19 PO 19. 00** L. Rosten **PAN KAPLAN MÁ TŘÍDU RÁD** *Předposlední uvedení + Prohlídka zákulisí*
- 20 ÚT 19. 00** **DERNIÉRA** L. Rosten **PAN KAPLAN MÁ TŘÍDU RÁD**
- 21 ST 19. 00** E. Thompson **NA ZLATÉM JEZEŘE**
- 22 ČT 19. 00** D. Mamet **LISTOPAD**
- 23 PÁ 19. 00** W. Russell **SHIRLEY VALENTINE** *+ Prohlídka zákulisí*
- 24 SO 14. 00** **PROHLÍDKA DIVADLA ABC: ARCHITEKTURA A HISTORIE** *Komentovaná prohlídka*
18. 00 T. Kushner **ANDĚLÉ V AMERICE** *+ Lektorský úvod od 17.30 na Malé scéně*
- 25 NE 19. 00** **DEŠTIVÉ DNY** *Pronájem Divadlo Ungelt*
- 26 PO 19. 00** L. N. Tolstoj **VOJNA A MÍR** *+ Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně*
- 27 ÚT 19. 00** M. Vačkář, O. Havelka **ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE**
- 28 ST 19. 00** D. Drábek, T. Belko, D. Král **ELEFANTAZIE** *+ Prohlídka zákulisí*
- 29 ČT 19. 00** W. Shakespeare **ROMEO A JULIE**
- 31 SO 15. 00** B. a A. Peasovi **PROČ MUŽI NEPOSLOUHAJÍ A ŽENY NEUMÍ ČÍST V MAPÁCH**
19. 00 B. a A. Peasovi **PROČ MUŽI NEPOSLOUHAJÍ A ŽENY NEUMÍ ČÍST V MAPÁCH**

ROKOKO

- 2 PÁ 19. 00** Ch. Giudicelli **PREMIÉRA MLÁDÍ**
- 3 SO 19. 00** D. Drábek **KANIBALKY 2: SOUMRAK STARCŮ**
- 4 NE 19. 00** L. Visconti **POSEDLOST**
- 5 PO 19. 00** D. Drábek **KANIBALKY: SOUMRAK SAMCŮ**
- 7 ST 19. 00** J. Nvota **BEZ HANY (HOMMAGE À HEGEROVÁ)** *+ Prohlídka zákulisí*
- 8 ČT 19. 00** R. Gervais, S. Merchant **KANCL**
- 9 PÁ 19. 00** F. Zeller **OTEC**
- 10 SO 19. 00** K. Legátová **ŽELARY** *Předposlední uvedení*
- 12 PO 19. 00** Ch. Giudicelli **PREMIÉRA MLÁDÍ** *+ Prohlídka zákulisí*
- 13 ÚT 19. 00** **DERNIÉRA** J. Pommerat **ZNOVUSJEDNOCENÍ KOREJÍ**
- 14 ST 19. 00** D. Grossman **PŘIJDE KŮŇ DO BARU**
- 15 ČT 19. 00** D. Grossman **PŘIJDE KŮŇ DO BARU**
- 16 PÁ 19. 00** E. Albee **KDO SE BOJÍ VIRGINIE WOOLFOVÉ?**
- 17 SO 15. 00** V. Mašková, P. Khek **ČAPEK**
19. 00 V. Mašková, P. Khek **ČAPEK**
- 20 ÚT 19. 00** L. Visconti **POSEDLOST** *Dámská jízda + Prohlídka zákulisí*
- 21 ST 20. 00** J. Nvota **BEZ HANY (HOMMAGE À HEGEROVÁ)**
- 23 PÁ 19. 00** D. Drábek **KANIBALKY 2: SOUMRAK STARCŮ**
- 24 SO 19. 00** F. Zeller **OTEC** *+ Prohlídka zákulisí*
- 26 PO 19. 00** L. Visconti **POSEDLOST**
- 27 ÚT 19. 00** E. Albee **KDO SE BOJÍ VIRGINIE WOOLFOVÉ?**
- 28 ST 19. 00** F. Zeller **OTEC**
- 30 PÁ 19. 00** P. Löhle **PŘES ČÁRU** *Předpremiéra*
- 31 SO 19. 00** **PREMIÉRA** P. Löhle **PŘES ČÁRU**

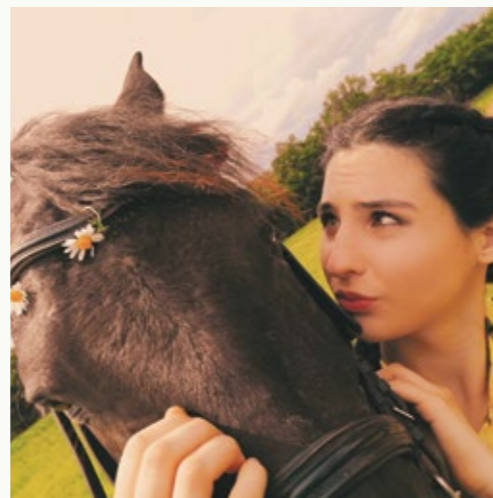
AKTUÁLNÍ INFORMACE
O PROGRAMU NALEZNETE NA
WWW.MESTSKADIVADLAPRAZSKA.CZ
ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA

KOMEDIE

- 1 ČT 19. 30** L. Vagnerová **PANOPTIKUM** *Lenka Vagnerová & Company*
- 2 PÁ 19. 30** F. Grillparzer **SLÁVA A PÁD KRÁLE OTAKARA** *+ Lektorský úvod od 19.00*
- 3 SO 19. 30** podle S. Uhlové **HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE** *Koprodukce s Volksbühne Berlin*
- 5 PO 19. 30** D. Bowie, E. Walsh **LAZARUS**
- 6 ÚT 19. 30** **ANNA MARIA JOPEK** *Koncert, pronájem*
- 8 ČT 19. 30** D. Záborský **KONZERVATIVEC** *Předposlední uvedení*
- 9 PÁ 19. 30** P. Erbes, B. Jedinák, J. Tomšů, A. Vitvarová a spol. **PRODANÁ NEVĚSTA NA PRKNECH PROZATÍMNÍHO, STAVOVSKÉHO A NÁRODNÍHO DIVADLA V LETECH 1868 AŽ 2020**
- 10 SO 14. 30** P. Erbes, B. Jedinák, J. Tomšů, A. Vitvarová a spol. **PRODANÁ NEVĚSTA NA PRKNECH PROZATÍMNÍHO, STAVOVSKÉHO A NÁRODNÍHO DIVADLA V LETECH 1868 AŽ 2020**
- 11 NE 17. 00** podle A. Jiráka **HUSITSKÁ TRILOGIE (JAN HUS, JAN ŽIŽKA, JAN ROHÁČ)**
- 15 ČT 19. 30** **PREMIÉRA** z textů J. Haška, B. Brechta a P. Hůlové **ŠVEJK/SCHWEJK** *Koprodukce se Staatstheater Augsburg + Techno Brecht party*
- 16 PÁ 19. 30** F. Grillparzer **SLÁVA A PÁD KRÁLE OTAKARA**
- 17 SO 19. 30** L. Vagnerová **AMAZONKY** *Lenka Vagnerová & Company*
- 18 NE 17. 00** L. Vagnerová **LA LOBA** *Lenka Vagnerová & Company*
- 19 PO 19. 30** podle S. Uhlové **HRDINOVÉ KAPITALISTICKÉ PRÁCE** *Koprodukce s Volksbühne Berlin*
- 20 ÚT 19. 30** **PREMIÉRA** z básní sestavil J. Adámek **100 NEJKRÁSNEJŠÍCH ČESKÝCH BÁSNÍ**
- 21 ST 19. 30** podle H. Ibsena **NEPŘÍTEL LIDU** *Lachende Bestien*
- 24 SO 19. 30** **DERNIÉRA** D. Záborský **KONZERVATIVEC**
- 25 NE 17. 00** D. Bowie, E. Walsh **LAZARUS**
- 28 ST 19. 30** z básní sestavil J. Adámek **100 NEJKRÁSNEJŠÍCH ČESKÝCH BÁSNÍ**
- 29 ČT 19. 30** L. Vagnerová **GOSSIP** *Lenka Vagnerová & Company*
- 30 PÁ 19. 30** L. Vagnerová **PANOPTIKUM** *Lenka Vagnerová & Company*
- 31 SO 19. 30** z textů J. Haška, B. Brechta a P. Hůlové **ŠVEJK/SCHWEJK** *Koprodukce se Staatstheater Augsburg + Lektorský úvod od 19.00*

**KATEŘINA MARIE
FIALOVÁ (*1997)**

Od dětství se věnovala hře na klavír, zpěvu, tanci a stepu, ve kterém čtyřikrát získala titul Mistryně světa, třikrát titul Mistryně Evropy a několikrát titul Mistryně České republiky. Vystudovala hudebně dramatické oddělení brněnské konzervatoře. Ve čtvrtém ročníku nastoupila do prvního ročníku JAMU, obor Muzikálové herectví, ale po necelém semestru studium ukončila. Po absolvování konzervatoře přijala nabídku angažmá v Městském divadle Brno, kde si zahrála na muzikálové i činoherní scéně. Členkou souboru Městských divadel pražských je od sezony 2020/2021, diváci ji budou moci vidět například jako Natašu v inscenaci *Vojna a mír*.

PAUL YOUNG: CHATRČ

Kniha, která mě v životě ovlivnila nejvíc. Navenek napínavý román o ztracené dívce, který vyústí do jedné velké tragédie, pod tím vším je ale silný příběh o ztrátě víry, očistění, poznání a odpuštění. Nikdy nezapomenu na pocit, když jsem tuhle knihu dostala do ruky a začala ji číst. Nebyla to náhoda, že mi byla doporučena. Ukazuje, že v životě se dějí strašné věci, ale jenom my je musíme umět uchopit, pochopit a jít dál, protože jimi život nekončí. Je to kniha o smíření a odpuštění. Kniha, která může člověku pomoci najít cestu.

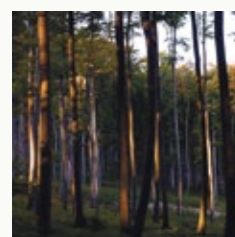
MŮJ PES

Moje láska, moje nejlepší přítelkyně, moje fenka Faidra. Je to dlouhosrstý švýcarský ovčák. Poprvé jsem tuhle rasu zahlédla ještě v Brně v parku a okamžitě se do ní zamilovala. Všichni mě varovali, nepořizuj si psa, bude to velký závazek a komplikace. A vůbec ne. Pokud už psa jednou máte, ten čas na něj si prostě vždycky najdete! Faidra je se mnou čtvrtým rokem a bylo to jedno z nejlepších rozhodnutí, které jsem kdy udělala. Tahle vznešená bytost, něco mezi polárním medvědem a liškou, mi dělá obrovskou radost a já zase všechno pro to, abych udělala radost jí.

AUTOR: ELMER BOYD SMITH

Frontispis anglické *Anny Kareniny* z roku 1899**ANNA KARENINA**

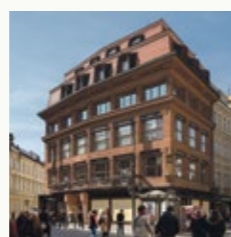
Má nejzásadnější literární hrdinka. Fascinuje mě Annin příběh a její touha žít a milovat. Že i když je člověk v těch nejhorších situacích, tak ho láska vždycky vytáhne nahoru, ale že ho potom může i zabít. Právě Anna Karenina nám ukazuje všechny strasti, které žena může zažít, když se náhle fatálně zamiluje, jak musí být strašně silná a kolik toho pro lásku unese. A že potom může přijít strašná zrada a zklamání... Anna Karenina je pro mě vlastně varováním. Proto si spolu s ní radši vždycky říkám ANO, ale pozor, nenech se tou láskou úplně zmást!

LES

Les je pro mě odpočinek. Les je pro mě vyčištění se. Když jdu do lesa s někým, nepotřebuju ani mluvit, stačí mi jen několik hodin chodit, dýchat a vnímat to, jak se vracím k přírodě. Takové pravidelné útěky z města jsou pro mě zásadní. Vždycky si v lese znovu uvědomuju, že práce je důležitá, ale není to všechno. Tuhle potřebu neztrácím ani teď v Praze, někdy mi stačí vyjet dvacet kilometrů za město a jsem šťastná. A nepotřebuju žádné stezky, naopak, chci si vždycky hledat svoje cesty, sama, proti všemu a ideálně do kopce.

SOUL

Mám ráda nejrůznější hudební styly, ale jeden žánr mě ovlivnil ze všech nejvíc. Je to soul. Těžko bych vybrala jenom jediného interpreta nebo milované cédéčko. Soul je hudba silných hlasů a silných emocí. Soul je duše. Soul je pro mě opravdovost. Soul je radost. Soul je hudba, kterou když posloucháte, slyšíte život. Soul je pro mě hlavně Ray Charles nebo Etta James. Obdivuju soul i proto, že položil základ dalším a současnějším hudebním stylům. Odvíjí se od něj zkrátka všechno. A můj nejmilejší soulový hit? Třeba *I'd Rather Go Blind* od Etty James.

KUBISMUS

Obdivuju kubismus. Zamilovala jsem si ho už na konzervatoři, když jsme se v rámci dějin divadla učili i o vývoji výtvarného umění a architektury. Pohled na kubistické stavby a obrazy mě fascinuje. Na architektuře tohoto období miluju tu jednoduchost, čistotu úhlů a směrů. Dává to člověku pocit jasně cesty, pocit začátku a konce. Bydlet v nějakém kubistickém domě? To by byl můj sen! Tady v Praze si kubismus samozřejmě naprosto užívám, včetně slavné kavárny v domě U Černé Matky Boží a v nejrůznějších obchodech s kubistickým nádobím a doplňky...

FOTO: ARCHIV K. M. FIALOVÉ
ZAZNAMENALA: JANA SLOUKOVÁMĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ **ABCKOMEDIEROKOKO****DESIGNOVÝ HRNEK**

S VAŠIMI OBLÍBENÝMI DIVADLY
VÁS KAŽDÝ DEN PŘIVÍTÁ DO
NOVÉHO RÁNA!

Tento hrnek i další naše suvenýry zakoupíte v e-shopu, ve foyer divadel nebo na centrální pokladně Městských divadel pražských.

OČEKÁVANÝ
**DOKUMENT
O ČESKÉ
HUDEBNÍ
LEGENDĚ**

OD ŘÍJNA v kině Lucerna

NA ZLATÉM JEZEŘE
Ernest Thompson

preklad
KATEŘINA HILSKÁ

režie
VLADIMÍR STRNISKO

hrají
LADISLAV FREJ, SIMONA STAŠOVÁ
MARIKA PROCHÁZKOVÁ, VASIL FRIDRICH / JAN TEPLÝ ML.
JAROMÍR NOSEK / KAREL ZIMA A DALŠÍ

MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ **ABCKOMEDIEROKOKO****HERECKÉ KURZY**

JEDNODENNÍ HERECKÁ DÍLNA
S PETREM HAŠKEM

10. ŘÍJNA VE 12.00 NA MALÉ SCÉNĚ

CHCETE SI VYZKOUŠET, JAKÉ TO JE BÝT HERCEM? CHCETE ZAŽÍT
NĚCO NOVÉHO A PROBUDIT SVOJI KREATIVITU?

V celodenní herecké dílně si pod vedením zkušeného režiséra Petra Haška vyzkoušíte různá herecká cvičení a proniknete do samé podstaty divadla. Kurz nestaví na hereckém talentu účastníků, ale na jejich chuti a odhodlání vyzkoušet si divadlo.

Navíc nezůstane jen u vaší zkušenosti, součástí kurzu je i vstupenka na představení v našich divadlech a bezprostředně po představení vás čeká diskuse s herci.

V prodeji online nebo na centrální pokladně Městských divadel pražských.

VÝTVARNÉ TERITORIUM

DIVADELNÍ FOTOGRAFIE V ABC

OD SEZONY 2020/2021 JE
MOŽNÉ V PROSTORÁCH
DIVADLA ABC VIDĚT
VÝSTAVU FOTOGRAFIÍ
MICHAELY KARÁSEK
ČEJKOVÉ. NA SNÍMCÍCH
JSOU ZACHYCENI
ČLENOVÉ HERECKÉHO
SOUBORU MDP I DETAILS
Z DIVADELNÍHO SVĚTA.

lds

MICHAELA KARÁSEK ČEJKOVÁ (*1989) je fotografka a výtvarná umělkyně, absolventka Katedry fotografie FAMU, držitelka ceny Czech Grand Design v kategorii Fotograf roku 2019. Jako konceptuální fotografka se úspěšně podílí na vytváření vizuální identity současného českého designu. Její rukopis definuje technika klasické koláže, na níž ji baví proces skládání již existujícího materiálu do nových souvislostí. Celkově ji můžeme vnímat spíše jako ilustrátora či malíře vyjadřujícího se technikou fotografie. Je autorkou snímků k nově vycházející knize *Světosti* (nakladatelství wo-men), dokumentující zanikající a málo známé české tradice. Spolu se zahradní architektkou Lucií Králíkovou a návrhářkou Kateřinou Plamitzerovou tvoří výtvarný projekt Czechia, zabývající se mapováním současného Česka, jeho velkých i malých měst – a to jak vytvářením artových bedekrů, tak soudobého kroje pro jednotlivá místa.